Článkov: 17 5. október 2026

Veľké POROVNANIE: Aké sú CENY na internátoch v Bratislave, Bystrici a Košiciach? . . . 2

Online, bratislava.dnes24.sk, 2. 10. 2026, 0:00

Slovenskí vedci získajú nové príležitosti vďaka infraštruktúre ELI ERIC . . . 3

Online, vedatechnika.sk, 2. 10. 2026, 8:08

Komu má patriť patent či dielo? Nový režim práv duševného vlastníctva komplikuje život vysokým školám a SAV . . 3

Online, dennikn.sk, 2. 10. 2026, 9:19

Špecialisti z ôsmich krajín si v Košiciach vymieňali skúsenosti s liečbou popálenín u detí aj hromadných úrazov . . 9

Online, nasekosice.sk, 2. 10. 2026, 9:46

Sedem dní strachu po otrave psa ju priviedlo k rýchlejšej diagnóze. Vedkyňa Šišoláková vyvíja špeciálne senzory (rozhovor) . . . 10

Online, sme.sk/tech, 2. 10. 2026, 11:40

Stručne z regiónov . . . 13

Rozhlas - Rádio Slovensko, Rádiožurnál o 12:00, 2. 10. 2026, 12:15

Rozvoj digitálnych kompetencií žiakov v centre pozornosti: na štyri konferencie sa prihlásilo vyše 360 koordinátorov 14

Online, ssn.sk, 2. 10. 2026, 13:39

Aktuálne 24 . . . 15

Televízia - STVR 24, AKTUÁLNE :24, 2. 10. 2026, 14:00

VIDEO | Vo Vranove vzdali poctu osobnostiam: Ceny mesta si prevzali vedci, umelci aj lídri komunít . . . 15

Online, ahoj.tv, 2. 10. 2026, 14:13

Správy zo západného Slovenska . . . 16

Rozhlas - Rádio Regina (západ), Správy zo západného Slovenska, 2. 10. 2026, 15:00

Ocenená vedkyňa Michalková: Nestačí, že látka zabije nádorové bunky. Dôležité je, aby ušetrila tie zdravé . . . 16

Online, sme.sk/primar, 2. 10. 2026, 15:12

Aktualizovaný týždenný prehľad udalostí v SR na 41. týždeň . . . 22

Agentúrne spravodajstvo, TASR, 2. 10. 2026, 16:33

Začína sa očkovacia sezóna . . . 37

Televízia - STVR 24, Správy RTVS z regiónov, 2. 10. 2026, 17:38

Víkendový výber: Nechcú drieť len na hypotéku. Slovenský pár našetril 44-tisíc eur za pol roka, pracujú sezónne . . 37

Online, sme.sk/kultura, 2. 10. 2026, 18:25

MEDI NOVINY: zdravotníctvo zrozumiteľne pre pacienta - MEDI Noviny 03. 10. 2026 (AD) . . . 40

Online, tvdoktor.sk, 2. 10. 2026, 20:03

Osobnosti Košíc a beh. Komu ani náhodou nehrozí a kto ašpiruje na maratón? . . . 43

Online, eastmag.sk, 3. 10. 2026, 22:50

Zdravotníci sa proti chrípke očkujú málo. Na Slovensku je ich zaočkovanosť len okolo 5 až 7 percent . . . 43

Online, medicina.trend.sk, 4. 10. 2026, 8:30

Veľké POROVNANIE: Aké sú CENY na internátoch v Bratislave, Bystrici a Košiciach?

2. 10. 2026, 0:00, Zdroj: **bratislava.dnes24.sk**, Vydavateľ: **internet.sk, a. s.**, Sentiment: **Neutrálny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **UPJŠ, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika**
Dosah: **1 221** GRP: **0,03** OTS: **0,00** AVE: **173 EUR**

Veľké POROVNANIE: Aké sú CENY na internátoch v Bratislave, Bystrici a Košiciach?

Koľko zaplatia študenti univerzít za ubytovanie na v internáte? Pozrite si porovnanie troch slovenských miest.

Zdroj: Magnific.com/freepic.diller

Na univerzitách a vysokých školách sa počas septembra začal akademický rok 2026/2027. Študentstvo, ktoré študuje ďaleko od svojho bydliska, neraz aj na opačnej strane krajiny, potrebuje ubytovanie. Môže využiť školské internáty či privátne bývanie v prenajatom byte.

Aké sú ale ceny na vysokoškolských internátoch v Bratislave, Banskej Bystrici a v Košiciach?

Kto má rád súkromie a nechce sa deliť o izbu, priplatí si. Pozor si treba dať aj na ďalšie poplatky.

Ceny v Košiciach

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika (**UPJŠ**) v Košiciach ponúka ubytovanie pre študentstvo i doktorandov v študentských domovoch na Medickej aj Popradskej ulici. Za jedno lôžko v trojlôžkovej izbe zaplatia 73 eur mesačne, lôžko v dvojpostelovej izbe stojí 77 eur. Najdrahšie vychádza jednolôžková izba na Popradskej, a to 135 eur mesačne. Cena pre študentov samoplatcov sa začína na sume 100 eur za jedno lôžko v trojlôžkovej izbe, za jednolôžkovú izbu si zaplatia 142 eur mesačne.

Vyplýva to z rozhodnutia rektora o určení poplatkov za ubytovanie platných od 1. septembra 2026. Študenti si tiež potrebujú pripraviť 15 eur za pripojenie sa k počítačovej sieti, ide o poplatok na jeden semester.

Až 227 eur mesačne

Študentstvo Univerzity Komenského v Bratislave môže v hlavnom meste využiť možnosť ubytovania vo viacerých študentských domovoch. V Študentskom domove Lafranconi si študenti za ubytovanie zaplatia od 80 do 110 eur mesačne. Najlacnejšie vychádzajú trojlôžkové izby na vyšších poschodiach, ktoré nie sú po rekonštrukcii. Najviac si zaplatí študent, ktorý chce bývať sám v jednolôžkovej izbe. Študentstvo si tiež musí pripraviť kauciu vo výške 100 eur, ak sa im neprenáša z predošlého akademického roka.

V študentskom domove Družba UK tiež vychádza najlacnejšie trojlôžková izba, a to 115 eur na mesiac. Izby majú sociálne zariadenie, pričom v cene je aj internetové pripojenie.Tento študentský domov ponúka aj ubytovanie v švédskych domkoch s bunkovým systémom, pričom v objekte je k dispozícii aj kuchynka. Najdrahšie vychádza ubytovanie jednej osoby v dvojlôžkovej izbe, a to 227 eur.

V Študentskom domove Mlyny UK vyjde v Internáte Ľ. Štúra, vo výškovom bloku A trojlôžková izba v bunkovom systéme so zrekonštruovaným jadrom a sociálnym zariadením na bunke na 98 eur mesačne a 105 eur pri dvojlôžkovej izbe. Vo výškovom bloku B tohto internátu sú najdrahšie bezbariérové izby, dvojlôžková stojí 121 či 123 eur mesačne. Študenti si priplatia aj za zrekonštruovanú dvojlôžkovú izbu so zrekonštruovaným jadrom, a to 114 eur. Ušetriť môžu, ak budú ubytovaní v nezrekonštruovanej trojlôžkovej izbe, za tú budú platiť 82 eur mesačne. Študentské domovy tiež majú zverejnené cenníky poplatkov.

A čo Banská Bystrica?

Univerzita Mateja Bela (UMB) v Banskej Bystrici ponúka študentstvu ubytovanie vo viacerých študentských domovoch. Ceny sa aj tu líšia v závislosti od počtu lôžok na izbe, a tiež od konkrétneho internátu. Trojlôžková izba v Študentskom domove 1 vyjde študenta na 77 eur mesačne, za dvojlôžkovú izbu v Študentskom domove 2 zaplatí 87 eur.

V študentskom domove 3 sú tieto ceny vyššie o dve eurá, ponúka aj jednolôžkové izby, za ktoré ale študent zaplatí 126 eur mesačne.

Študentský domov 4 poskytuje ubytovanie v dvojlôžkových izbách za 105 eur mesačne a v trojlôžkových za 90 eur mesačne. Ceny v Študentskom domove 5 sú na úrovni 82 a 88 eur, v závislosti od toho, či ide o troj- alebo dvojlôžkovú izbu. Študenti bývajúci v študentských domovoch UMB tiež platia nenávratný poplatok za nezistené škody v sume 15 eur, je jednorazový.

Ďalšie správy z domova i zo sveta nájdete aj na Dnes24 , Facebooku a Instagrame .

Foto: ilustračné

Zdroj: SITA

Autor: Global24 s.r.o.

Slovenskí vedci získajú nové príležitosti vďaka infraštruktúre ELI ERIC

2. 10. 2026, 8:08, Zdroj: **vedatechnika.sk**, Sentiment: **Pozitívny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika**
Dosah: **35** GRP: **0,00** OTS: **0,00** AVE: **32 EUR**

Slovenskí vedci získajú nové príležitosti vďaka infraštruktúre ELI ERIC

Domov Do pozornosti Slovenskí vedci získajú nové príležitosti vďaka infraštruktúre ELI ERIC

02.10.2026

V Centre vedecko-technických informácií SR (CVTI SR) sa uskutočnilo stretnutie zástupcov výskumnej laserovej infraštruktúry ELI ERIC, Medzinárodného laserového centra (MLC) CVTI SR a pripravovaného slovenského konzorcia ELI ERIC Slovensko.

Hlavnou témou stretnutia bol doterajší pokrok a možnosti ďalšej podpory zapojenia Slovenska do ELI ERIC v pozícii novej pozorovateľskej krajiny.

Stretnutie otvoril 17. septembra 2026 generálny riaditeľ CVTI SR Róbert Gálik: „ Pozorovateľský status Slovenska otvára nové možnosti nielen pre MLC, ale pre celú slovenskú vedeckú komunitu.“

Vedci z Medzinárodného laserového centra CVTI SR, Ústavu materiálov a mechaniky strojov Slovenskej akadémie vied, Materiálovotechnologickej fakulty Slovenskej technickej univerzity v Bratislave, Univerzity Komenského v Bratislave a **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach** diskutovali o možnostiach spolupráce a nových experimentálnych príležitostiach, ktoré prináša vstup Slovenska do ELI ERIC (Extreme Light Infrastructure European Research Infrastructure Consortium) v pozícii pozorovateľa.

Uvedené stretnutie otvorilo novú kapitolu spolupráce – nielen s ELI ERIC, ale aj so slovenskou používateľskou komunitou a s Ministerstvom školstva, výskumu, vývoja a mládeže Slovenskej republiky.

„ Zapojenie Slovenska do ELI ERIC prináša našim vedcom nové experimentálne možnosti, prístup k špičkovej výskumnej infraštruktúre a priestor na rozvoj medzinárodnej spolupráce. Veríme, že aj MLC bude zohrávať aktívnu úlohu pri prepájaní slovenských vedcov s infraštruktúrou ELI ERIC, “ uviedla riaditeľka MLC Monika Jerigová.

Zdroj: CVTI SR

Autor: CIP VVI

Komu má patriť patent či dielo? Nový režim práv duševného vlastníctva komplikuje život vysokým školám a SAV

2. 10. 2026, 9:19, Zdroj: **dennikn.sk**, Vydavateľ: **N Press, s.r.o.**, Autor: **Otakar Horák**, Sentiment: **Ambivalentný**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **Andrej Miroššay, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, UPJŠ, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika**
Dosah: **194 036** GRP: **4,31** OTS: **0,04** AVE: **1293 EUR**

Komu má patriť patent či dielo? Nový režim práv duševného vlastníctva komplikuje život vysokým školám a SAV

Minulý rok v októbri schválila koalícia nový vysokoškolský zákon, ktorý zmenil doterajší režim práv duševného vlastníctva pre akademikov. Účinný je od 1. septembra, teda zhruba mesiac.

Podľa novej právnej úpravy práva k vynálezom (patentom), dizajnom, autorským dielam, úžitkovým vzorom a mikročipom už nepatria verejným vysokým školám a ústavom SAV, ale priamo zamestnanom, ktorí ich vytvorili.

Tento model sa nazýva „profesorské privilégium“.

Autorkou úpravy, ktorá ho na Slovensku zavádza, je poslankyňa Hlasu Paula Puškárová, predsedníčka parlamentného výboru pre vzdelávanie.

Úprava nebola súčasťou pôvodného vládneho návrhu zákona o vysokých školách a Puškárová s ňou prišla na výbor. V parlamente ju schválili poslanci z klubov Smeru, Hlasu a SNS.

Nová právna úprava sa zaviedla, aby podporila inovácie a motivovala vedcov a vedkyne tvoriť nové diela, tvrdí Puškárová a rezort školstva. „No môže to mať úplne opačný efekt,“ reaguje advokát Tomáš Klinka zo spoločnosti SIGNUM legal, dlhoročný odborník na právo duševného vlastníctva a právo informačných technológií. Na túto tému napísal s kolegyňou článok, po recenznom konaní by mal vyjsť v časopise Právny obzor .

Bez riadnej diskusie a napriek námietkam

Novela sa schválila bez riadnej odbornej diskusie a napriek námietkam akademikov. Rezort školstva i Paula Puškárová sa bránia, že o zámere zaviesť profesorské privilégium informovali SAV i verejné vysoké školy, no podľa našich informácií hovorili len so zopár subjektmi.

Poslankyňa Hlasu Paula Puškárová pri skladaní sľubu v parlamente. Foto – TASR

Pripomienky k návrhu poslali vedecké inštitúcie rezortu školstva v prvej polovici októbra 2025, no už dva týždne nato sa profesorské privilégium schválilo.

To, že sa pripomienky vysokých škôl zapracovali, dokladajú rezort i poslankyňa Puškárová pripomienkou STU, ktorá sa doplnila do zákona. V skutočnosti išlo o „opravnú novelu“ z júna 2026, teda trištvrte roka po schválení profesorského privilégia. Podľa tejto novely sa nový režim nevzťahuje na počítačové programy. Tak je to aj vo Švédsku, na ktoré sa inak rezort odvoláva ako svoj vzor, podľa ktorého zaviedol profesorské privilégium.

Novela, ktorá na Slovensku zaviedla profesorské privilégium, je v rozpore s Národnou stratégiou výskumu, vývoja a inovácií 2030, ktorá implicitne pracuje s predpokladom, že inovácie patria inštitúcii. Ide aj proti európskemu trendu, podľa ktorého rastie počet patentových prihlášok, ktoré si podali univerzity a ich inovačné centrá.

Režim, ktorý u nás platil do 1. septembra, fungoval, a akademická obec s ním nemala problém. „Vytvoril sa problém tam, kde žiaden nebol,“ vraví advokát Tomáš Klinka o novele.

Čo hovorí nová právna úprava, čo na ňu vravia vysoké školy a SAV a prečo sa niektorým vedcom nepáči reakcia ich vedeckej inštitúcie na novelu?

Práva sa sprivatizovali v prospech zamestnancov

V minulosti platilo, že vynález patril vždy inštitúcii, na ktorej ho akademik vytvoril. „Vedec povedal zamestnávateľovi, na čom robí, a ak mal zamestnávateľ o inováciu záujem, vedec dostal za svoju tvorivú činnosť primeranú odmenu,“ vraví Tomáš Klinka. Ak sa vynález uplatnil na trhu, inštitúcia sa s vedcom mohla dohodnúť na podiele z výnosov.

No teraz majú práva k vynálezu patriť iba zamestnancovi – keďže ide o jeho majetok, zisky z komerčného využitia dostane on.

Ústav SAV či verejná vysoká škola platia svojho zamestnanca, poskytujú mu peniaze na konferencie či publikácie, zabezpečujú mu celú vedeckú infraštruktúru a ekosystém, no práva k patentu či dielu, ktoré sa týkajú jeho komercionalizácie, im po novele nepatria, iba vedcovi. „Inštitúciám sme nechali záväzky a náklady, zatiaľ čo práva sme sprivatizovali v prospech zamestnancov,“ vraví advokát Tomáš Klinka. „Zamestnanec sa nijako nepodieľa na nákladoch a má všetky benefity; nie je tu žiadne vyvažovanie,“ dodal Klinka.

Povedané inak – SAV alebo univerzita hradí zamestnancovi všetky náklady, ale prípadný zisk z komercionalizácie inovácie pripadá iba jemu (ak sa subjekty nedohodnú inak). Je to podobné, akoby redakcia poskytla svojmu novinárovi kanceláriu, auto, redakčný systém či editorov, no zisk z predaja článkov by šiel iba autorovi, lebo článok je jeho majetkom.

Ako pôjdu na konferenciu?

Novela vysokoškolského zákona komplikuje aj medzinárodné spolupráce, ktoré bežne vyžadujú, že inštitúcie – vrátane tých slovenských – musia mať kontrolu nad právami, ktoré z projektu vznikajú.

Lenže nová právna úprava ich SAV a verejným vysokým školám berie a presúva ich na vedca. „Od ľudí z verejných vysokých škôl a SAV som počul, že teraz nevedia, ako majú svojmu zamestnancovi preplatiť pracovnú cestu na konferenciu, na ktorej by vedec prezentoval svoje publikácie, po novom svoj súkromný majetok,“ vraví Klinka.

Podľa neho verejná inštitúcia, napríklad ústav SAV, nemôže investovať verejné prostriedky na zveľaďovanie súkromného majetku niečej osoby.

Niektorí v SAV mali výhrady k dodatkom

Na stav, ktorý znevýhodňuje verejné výskumné inštitúcie, zareagovala SAV dodatkami k pracovným zmluvám svojich zamestnancov. Svoj postup najprv konzultovala s právnikmi. V dodatkoch sa hovorí, že na zamestnanca sa nebude vzťahovať nová právna úprava a riadiť sa bude pôvodným režimom, ktorý fungoval do 1. septembra 2026.

Povedané inak – pôjde sa „po starom“ a ústavom SAV budú patriť práva k vynálezom, technickým riešeniam či autorským dielam, ktoré vytvorili ich zamestnanci.

No prístup SAV sa niektorým vedcom nepáči. Majú pocit, že nariadenie je nanútené zhora a nemali inú možnosť než podpísať. „Aj ja si myslím, že novela je zlá, ale obchádzať ju dodatkami považujem za ešte horšie," vraví fyzik Martin Plesch z Fyzikálneho ústavu SAV. „Štát nám novelou priznal isté práva a SAV teraz povedala, že nám ich nedá," hovorí Plesch o použití dodatkov k pracovným zmluvám.

Od minulého roku je Plesch členom strany SaS a pôsobí ako jej expert pre vysoké školstvo a výskum.

Podľa neho by sa dodatky dali použiť v odôvodnených prípadoch, ale nie „plošne a pod hrozbou, že končíte na projektoch".

Na druhej strane – samotné ministerstvo školstva vydalo metodické usmernenie, v ktorom pripúšťa, že majetkové práva môže naďalej vykonávať zamestnávateľ. To znamená, že rezort najprv prijal novelu, ktorou výkon predmetných majetkových práv presunul na zamestnancov, ale potom vydal usmernenie, v ktorom pripúšťa pôvodný stav. Odôvodňuje to zachovaním „princípu akademickej autonómie".

SAV: Profesorské privilégium sa schválilo bez odbornej diskusie, pre vedu predstavuje vážny praktický problém

Odpovedá Tomáš Hromádka, podpredseda SAV pre vedu, výskum a inovácie.

Novela sa odchyľuje od medzinárodne ustáleného princípu, podľa ktorého duševné vlastníctvo vytvorené z verejných zdrojov, s využitím zariadení a laboratórií verejných inštitúcií a zamestnancami týchto inštitúcií, patrí verejnej inštitúcii, nie jednotlivcovi.

Navyše Národná rada Slovenskej republiky schválila túto zásadnú zmenu bez odbornej diskusie, iba dva týždne po tom, ako sa o nej akademické inštitúcie prvýkrát dozvedeli.

Novela sa vzťahuje výlučne na verejné vysoké školy a Slovenskú akadémiu vied. Nikto nezdôvodnil, prečo štátne vysoké školy, rezortné výskumné ústavy aj súkromná sféra ostávajú pri pôvodných pravidlách.

Pre vedu predstavuje novela aj vážny praktický problém. Grantové schémy – vrátane európskeho programu Horizont Európa – vyžadujú, aby práva k výsledkom projektu nadobúdala inštitúcia, nie fyzická osoba. Dodatky k pracovným zmluvám predstavujú odchýlnu dohodu, ktorej uzatváranie novela popri ďalších zmenách umožňuje.

Bez týchto dodatkov, ktoré sú v súčasnosti v podstate núdzovým riešením, by organizácie SAV porušovali pravidlá už prebiehajúcich projektov, nespĺňali by požiadavky pri podávaní nových projektov a počet patentových prihlášok podávaných organizáciami SAV by prakticky klesol na nulu.

Dodatky sa podpisujú so všetkými vedcami, keďže na projektoch pracuje takmer každý z nich. Väčšina vedcov ich podpisuje, pretože rozumie dôvodom aj dôsledkom tejto situácie. Vedec neprichádza dodatkom o nárok na odmenu. Pri priemyselnom vlastníctve, napríklad pri patentoch, má zamestnanec SAV v prípade úspešnej komercializácie nárok na 40 % z príjmov.

Samostatne by si však patentové konanie ani vyhľadanie komerčného partnera spravidla nemohol dovoliť, keďže náklady na patentovanie už v druhom roku presahujú 10 000 eur a ďalej rastú.

Bez dodatkov by navyše hrozilo, že výsledky financované z verejných zdrojov prejdú do súkromných spoločností. Súčasne by stratili význam špecializované pracoviská transferu technológií budované na akademických inštitúciách s významnou podporou z eurofondov. Práve vďaka nim začalo Slovensko po roku 2010 dobiehať okolité krajiny v oblasti ochrany a komercializácie výsledkov výskumu.

V prípade duševného vlastníctva chráneného autorským zákonom, predovšetkým vedeckých článkov, je odmeňovanie zamestnancov organizácií SAV upravené komplexným systémom v rámci mzdového ohodnocovania. Prípadný honorár za autorské dielo patrí autorovi a dodatky k pracovným zmluvám na tom nič nemenia.

Bez dodatkov by sa zároveň prakticky znemožnila spolupráca organizácií SAV s priemyslom. Priemysel nemá záujem spolupracovať pri jednom projekte s desiatkami jednotlivcov, ktorí by si medzi sebou delili práva k vytvorenému duševnému vlastníctvu. Takýto model je z praktického aj právneho hľadiska len ťažko realizovateľný. Ak priemyselný partner prejaví záujem o spoluprácu, očakáva partnerstvo s jednou inštitúciou, to jest jasne identifikovateľným subjektom, ktorý je schopný konať, uzatvárať zmluvy, spravovať práva a niesť zodpovednosť za výsledky spolupráce.

Obeťami novely sú všetci

Advokát Tomáš Klinka chápe, keď sa na nové dodatky sťažujú napríklad vedci zo základného výskumu, keďže ich výskum nie je primárne zameraný na praktické využitie. „Lenže ak dodatky nepodpíšu, výsledkom sú viaceré komplikácie – prečo by mala inštitúcia platiť svojmu zamestnancovi cestu na konferenciu, ak ide o investíciu do jeho súkromného majetku?" podotýka Klinka.

Podľa neho sú „obeťami novej právnej úpravy zamestnanci aj inštitúcie a pravdu majú obe strany". Novelu nežiadali, no teraz, keď tu je, sa zamestnávatelia snažia zvrátiť jej prípadné negatívne následky dodatkami k pracovným zmluvám. Ale tie sa nemusia páčiť všetkým

vedcom.

Ak by novela nevznikla, nič z toho by nebolo – nevznikli by možné komplikácie s prácou vedcov na medzinárodných projektoch, s ich účasťou na konferenciách či s poskytovaním peňazí na vydanie publikácií. „SAV, univerzity ani ich zamestnanci tento stav nechceli," vraví Klinka.

Na parlamentnom výbore pre vzdelávanie poslanci Branislav Gröhling (SaS) a Tina Gažovičová (PS) navrhovali, aby sa zákon vrátil do pôvodného režimu pred október 2025, ale to neprešlo.

Proti európskemu trendu

Nová právna úprava ide proti európskemu trendu, ktorý je – z dlhodobého hľadiska – opačný. Napríklad podiel akademických patentov, ktoré prihlásili univerzity, stúpol v Európe z 20 % v roku 2000 na 45 % v roku 2019, konštatuje Európsky patentový úrad.

Európske verejné výskumné inštitúcie, kam u nás patria aj ústavy SAV, podávajú takmer sedem priamych patentov (v mene inštitúcie) na každý nepriamy patent (v mene výskumníka či jeho firmy a partnerov), uvádza správa Európskeho patentového úradu z roku 2025.

Priame akademické patenty, keď sa prihláška podala v mene vedeckej inštitúcie, sú tmavozelenou. Nepriame patenty, čiže patenty podané v mene vedeckého pracovníka, sú tyrkysovou farbou. Modrou je pomer medzi oboma typmi patentov. Z grafu vidno, že pomer nepriamych patentov v Európe dlhodobo klesá. Zdroj – EPO

Podobný model, ktorý sa u nás zaviedol od 1. septembra, sa v ostatných rokoch zrušil v Nemecku, Nórsku, Dánsku i ďalších európskych krajinách.

Napríklad v Taliansku ho zaviedli v roku 2001, ale zrušili pred tromi rokmi. „Všetci v EÚ idú opačným smerom ako my," vraví Tomáš Klinka.

Poslankyňa Paula Puškárová i ministerstvo školstva tvrdia, že vychádzali z režimu autorských práv, ako je nastavený napríklad vo Švédsku, ktoré je na čele inovácií. Advokát Klinka priznáva, že tam majú profesorské privilégium, ale tamojší model sa od toho nášho líši. „Vo Švédsku má profesorské privilégium svoje legislatívne jadro v oblasti patentovateľných vynálezov, hoci tamojšia univerzitná prax ho v určitom rozsahu rozširuje aj na ďalšie výsledky výskumu vrátane akademických článkov a publikácií," vraví Klinka.

Podľa neho na to majú v krajine nastavený komplexný inovačný ekosystém. „Bol iniciovaný ‚zdola', teda od švédskych univerzít, a zodpovedajú tomu zmluvné vzťahy aj akademické zvyklosti," dodáva advokát.

Tomáš Klinka vysvetlil, že zmluvné vzťahy medzi inštitúciami a akademikmi vo Švédsku sú po desaťročia nastavené tak, že „univerzita síce môže financovať samotný výskum, zatiaľ čo zákonný režim ponecháva práva k patentovateľnému výsledku výskumníkovi, ale náklady patentovej ochrany a komercializácie sa potom financujú osobitne, často projektovo alebo prostredníctvom inovačného systému".

Nová právna úprava na Slovensku je ukážkou „naďabistickej" legislatívy, hovorí Klinka. „To znamená, že na niečo naďabím, napríklad vo Švédsku, a bez rozmyslu to aplikujem u nás."

Podľa neho sa novela prijala bez toho, aby k nej existovala analýza vplyvov. „Následky sa testujú v praxi a až dodatočne sa zisťuje, aké má nová právna úprava neželané následky." „Nová právna úprava zavádza na Slovensku model, ktorý je natoľko odchylný od akéhokoľvek štandardu, na ktorý sme zvyknutí v Európe, že to nemá obdobu," hovorí Klinka.

Ako sme už spomínali, „opravná novela", podľa ktorej sa profesorské privilégium nevzťahuje na počítačové programy, sa prijala v júni 2026. Išlo o návrh poslancov Pauly Puškárovej, Karola Janasa (obaja z Hlasu) a Jozefa Habánika zo Smeru. „Keďže zákonodarca vstupoval do zákona až do tohto júna, ústavy SAV a verejné vysoké školy mohli dovtedy iba ťažko uzatvárať so svojimi zamestnancami odchylné dohody či dodatky k ich pracovným zmluvám," vraví Tomáš Klinka.

Vysoké školy a SAV sa tak ocitli v časovej tiesni, lebo mali len dva letné mesiace – júl a august – na to, aby vymysleli, ako si poradiť s novou právnou úpravou. Niekde už dodatky k pracovným zmluvám rozposlali, ale inde sa na to ešte len chystajú, hoci novela je už mesiac účinná.

Čo hovoria STU a UK v Bratislave

Podľa Slovenskej technickej univerzity v Bratislave priniesla nová právna úprava „praktické komplikácie vo vzťahu k zamestnancom, najmä pri riešení výskumných projektov, spolupráci s priemyselnými partnermi a komercializácii výsledkov výskumu".

Pre zmluvných partnerov je dôležité, aby vysoká škola vedela garantovať, že je oprávnená nakladať s právami k výsledkom, ktoré vytvorili jej zamestnanci, uviedla STU. „Ak tieto práva podľa zákona zostávajú jednotlivým zamestnancom, bez osobitnej dohody nedokáže

univerzita takéto záväzky voči partnerom alebo poskytovateľom financovania splniť.“

STU od 1. septembra 2026 uplatňuje odchylné dohody so zamestnancami. „Je to najmä v prípade ich zapojenia do výskumných projektov, podnikateľskej činnosti alebo iných aktivít, pri ktorých musí univerzita vo vzťahu k tretej osobe zabezpečiť práva k vytvoreným výsledkom.“

Rektorát Slovenskej technickej univerzity (STU). Foto – TASR

Univerzita Komenského v Bratislave uviedla, že v tejto chvíli je predčasné posudzovať dosah novely. „Urobíme všetko pre to, aby nová úprava skomplikovala výskum a vývoj čo najmenej,“ dodala univerzita. „UK pripravuje predpis, ktorý postupne a podľa potreby zavedie odchýlne dohody pre zamestnancov.“

Čo hovoria Žilinská univerzita a **UPJŠ** v Košiciach

Žilinská univerzita nevníma novú právnu úpravu ako „cestu k zlepšeniu podmienok pre výskum, vývoj a inovácie na Slovensku“, reaguje tím Technologického inkubátora UNIZA. „Nová právna úprava nám v každodennej praxi komplikuje nakladanie s duševným vlastníctvom a priniesla skôr právnu neistotu do vnútorných vzťahov medzi zamestnancami a univerzitou ako ich zamestnávateľom, ako aj do zmluvných vzťahov univerzity navonok.“

Na Žilinskej univerzite pripravili zamestnancom dodatky k ich pracovným zmluvám, aby vysoká škola mohla naďalej vykonávať majetkové práva k autorským dielam a predmetom priemyselného vlastníctva, ktoré vytvorili jej zamestnanci. Podľa tímu Technologického inkubátora UNIZA k tomu pristúpila väčšina zamestnancov.

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach sa na nový právny režim zatiaľ len pripravuje. Odchylné dohody by sa mali uzatvárať iba v prípadoch, keď to vyžaduje charakter pracovnej činnosti alebo podmienky konkrétneho projektu.

„Nepovažujeme za nevyhnutné uzatvárať takéto dohody paušálne so všetkými zamestnancami univerzity,“ vraví **Andrej Mirossay**, riaditeľ Technologického a inovačného parku **UPJŠ** v Košiciach.

Dohody by sa mali prioritne týkať zamestnancov zapojených do výskumných projektov a činností, pri ktorých možno predpokladať vznik výsledkov duševného vlastníctva. „Osobitne pri projektoch, ktorých podmienky vyžadujú zabezpečenie práv **UPJŠ** k výsledkom, považujeme za potrebné vyriešiť tieto vzťahy ešte pred zapojením zamestnanca do projektu,“ dodal Mirossay.

Podľa neho nová právna úprava posilňuje postavenie zamestnancov ako autorov a pôvodcov, ale na druhej strane zvyšuje potrebu zmluvného nastavenia práv medzi zamestnancom a univerzitou. „Bez primeranej zmluvnej úpravy môže nový režim komplikovať najmä realizáciu výskumných projektov, pri ktorých musí mať univerzita zabezpečené práva k výsledkom, zmluvný výskum, spoluprácu s externými partnermi, transfer technológií, udeľovanie licencií a komercializáciu výsledkov výskumu,“ vraví Mirossay.

Ako ešte dodal, nová právna úprava ponecháva verejným vysokým školám určité oprávnenia, aby využívali výsledky vytvorené ich zamestnancami. Napríklad autorské dielo zamestnanca môže škola využiť na účely propagácie alebo pri vyučovaní. „Nový režim teda neznamená, že by univerzita na svoju bežnú nekomerčnú vzdelávaciu a výskumnú činnosť musela v každom prípade získavať osobitný súhlas autora,“ dodal Mirossay.

Je naozaj pravda, že školy a SAV majú isté oprávnenia, ale komercia je z nich vylúčená. To, že škola môže využívať výsledky práce vedcov pri propagácii či výučbe, možno považovať za minimum potrebné na jej bežné fungovanie.

Novela sa netýka všetkých

Nová právna úprava sa vzťahuje iba na ústavy SAV a verejné vysoké školy, čo je napríklad Univerzita Komenského v Bratislave alebo **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**.

Vôbec sa netýka troch štátnych vysokých škôl (Akadémia ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika, Akadémia Policajného zboru a Slovenská zdravotnícka univerzita v Bratislave) ani štátnych výskumných ústavov, napríklad Výskumného ústavu vodného hospodárstva.

„Pri týchto inštitúciách by mal byť ešte väčší verejný záujem na tom, aby sa na ne vzťahoval nový režim, ako si ho predstavuje zákonodarca, ale štátne vysoké školy i štátne výskumné ústavy sú – paradoxne – z obliga,“ vysvetľuje Tomáš Klinka.

Výsledkom je stav, že keď zamestnanec štátneho výskumného ústavu vytvorí inováciu, patriť bude inštitúcii, na ktorej pôsobí. No ak rovnakú inováciu vytvorí vedec z SAV, patriť bude jemu.

Nová právna úprava sa netýka ani súkromného sektora, pre ktorý platí odlišný (pôvodný) režim ako pre zamestnancov ústavov SAV a verejných vysokých škôl. Ich možnosti zapájať sa do partnerstiev so súkromným sektorom sa tým zhoršujú, upozornil pred časom Ľudovít

Paulis, podpredseda SaS. „Pre súkromného partnera vzniká riziko straty práv duševného vlastníctva," dodal.

Čo vraví rezort školstva a Paula Puškárová (Hlas)

Na naše otázky odpovedalo ministerstvo školstva aj asistentka poslankyne Pauly Puškárovej z Hlasu, ktorá nám odpovede poslala v jej mene. Puškárová, ktorá je predsedníčkou parlamentného výboru pre vzdelávanie, je autorkou právnej úpravy o profesorskom privilégiu.

Odpovede sú prakticky zhodné, našli sme len niekoľko drobných štylistických či gramatických rozdielov.

Zavedenie profesorského privilégia sa v nich obhajuje snahou zvýšiť motiváciu zamestnancov vytvárať inovácie. „Skutočnosť, že práva k predmetu duševného vlastníctva patria primárne zamestnancovi, má podnietiť u akademika podnikavosť, ako aj záujem na vytváraní nových tvorivých riešení. Pri takomto modeli môže totiž zamestnanec sám zabezpečiť ďalšie zhodnotenie svojho diela, vynálezu a dizajnu," uvádzajú odpovede. Vzhľadom na možnosť zisku má zamestnanec „priamy záujem o skutočný komerčný úspech".

Rezort aj poslankyňa Puškárová zhodne označili za jednu z prekážok komercializácie duševného vlastníctva neochotu vysokých škôl či SAV investovať do rizikového kapitálu. „Vysoká škola musí využívať modely verejného obstarávania, kým súkromný podnikateľ vie reagovať pružnejšie," uvádzajú.

Ako svoj vzor, prečo sa na Slovensku zaviedlo profesorské privilégiu, označili najmä Švédsko.

Rezort i Puškárová uvádzajú, že nová úprava zachováva vysokým školám a SAV určité práva, napríklad môžu používať predmet duševného vlastníctva pri vyučovaní alebo na účely svojej propagácie.

Nový model sa nevzťahuje len na zamestnancov, ale aj študentov vysokých škôl. Súkromných vysokých škôl a firiem sa zmeny netýkajú.

Novela pripúšťa, aby sa zamestnanec a vysoká škola dohodli na inom režime, ako upravuje novela (tzv. odchylné dohody). Takáto dohoda môže vzniknúť pred aj po vytvorení konkrétneho diela či vynálezu. Zamestnanec má mať potom nárok na primeranú odmenu. „V prípade odchylnej dohody vysoká škola poskytne zamestnancovi aj pomoc vo forme sprostredkovania svojich skúseností v tejto oblasti, napríklad zabezpečí podanie patentovej prihlášky, európskeho patentu a podobne."

Ak je podmienkou účasti na vedeckom projekte, aby výlučným nositeľom práv bola vysoká škola, zamestnanec musí túto podmienku akceptovať, uvádza rezort školstva i Paula Puškárová.

Zhodne odmietajú, že by pri príprave novely ignorovali pripomienky vysokých škôl a SAV. Tvrdia, že ich podnety prerokovali a niektoré aj zapracovali. Ako príklad uvádzajú pripomienku STU, ktorá sa premietla do Autorského zákona novelou k vysokoškolskému zákonu. Zároveň tvrdia, že s vysokými školami komunikujú aj po prijatí zákona, napríklad pri príprave metodického usmernenia.

Odkladali svoje výstupy

Novela sa týka iba tých vynálezov či autorských diel zamestnancov verejných vysokých škôl a ústavov SAV, ktoré vznikli „pri plnení ich pracovných povinností".

Vyzerá to „ideálne", že vynález či dielo bude patriť zamestnancovi, ale vedci často robia na projektoch s mnohými kolegami z viacerých krajín, na projektoch majú rôzne typy úväzkov, do toho môžu mať aj vlastné firmy. Pracujú počas voľna, cez víkendy. „Neviem si predstaviť, že nájdeme zázračnú knihu, ktorá rozkľúčuje všetky možné situácie, ktoré môžu v realite nastať," vraví Tomáš Klinka.

Advokát povedal, že vie o prípadoch, keď vedci schválne odkladali svoje vedecké výstupy do šuplíka po tom, ako sa dozvedeli o schválení novely v októbri 2025. „Po 1. septembri 2026, keď novela nadobudla účinnosť, vytiahli výstup zo šuplíka s tým, že ho vytvorili práve teraz," dodal Klinka.

Jednoduché riešenie už neexistuje

Jednoduché riešenie, ako zvrátiť súčasný stav, už neexistuje, myslí si Klinka. „Posledná možnosť, keď to bolo ešte bezbolestné, uplynula 31. augusta, po ňom už novela nadobudla účinnosť," dodáva advokát. Čím dlhšie bude platiť súčasný stav, tým horšie, vysvetľuje Klinka.

No už teraz sa napáchali škody. „Aj keby v budúcnosti prišiel zákonodarca s úprimnou snahou napraviť, čo spôsobil, už neodstráni obdobie, v ktorom sa založili nové právne vzťahy, napríklad odchýlnymi dohodami so zamestnancami vysokých škôl a SAV," vraví Tomáš Klinka.

Výsledkom budú sporové situácie či nedorozumenia. Ak akademici počas platnosti nového zákona vytvoria diela alebo vynálezy, získajú k nim majetkové práva. „Vedci si budú nárokovať, čo im plynie zo zákona," vraví advokát.

Zákonodarca nemôže dodatočne povedať, že ľuďom spätne berie majetkové práva, ktoré im predtým priznal a nadobudli ich. „Vzniká z toho veľký problém," dodáva Klinka.

Foto N – Tomáš Benedikovič

Autor: Otakar Horák

Špecialisti z ôsmich krajín si v Košiciach vymieňali skúsenosti s liečbou popálenín u detí aj hromadných úrazov

2. 10. 2026, 9:46, Zdroj: **nasekosice.sk**, Sentiment: **Pozitívny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika**
Dosah: **995** GRP: **0,02** OTS: **0,00** AVE: **156 EUR**

Špecialisti z ôsmich krajín si v Košiciach vymieňali skúsenosti s liečbou popálenín u detí aj hromadných úrazov

Tlačová agentúra Slovenskej republiky TASR

02.10.2026 09:30

Rýchly súhrn článku

V Košiciach sa uskutočnil 10. stredoeurópsky popáleninový kongres organizovaný Fakultnou nemocnicou Agel Košice-Šaca, ktorý spojil 110 odborníkov zo Slovenska a viacerých krajín. Diskutovali o aktuálnych trendoch v diagnostike, liečbe a rekonštrukcii po popáleninách vrátane starostlivosti o detských pacientov a manažmentu pri hromadných nešťastiach. Súčasťou podujatia bolo aj pripomenutie 55. výročia vzniku popáleninového pracoviska v Šaci a udelenie ocenenia in memoriam lekárovi Jánovi Babíkovi.

Kongres trval dva dni a zúčastnilo sa ho 110 účastníkov zo Slovenska a zahraničia.

Program tvorilo sedem odborných sekcií a 32 prednášok o popáleninovej medicíne a rekonštrukčných postupoch.

Témy zahŕňali liečbu popálenín u detí aj dospelých, moderné krycie materiály, kožné náhrady, laserovú a podtlakovú terapiu.

Predstavené boli výsledky medzinárodnej štúdie o zásahoch záchrannej zdravotnej služby v štyroch krajinách a údaje o epidemiológii popálenín na východnom Slovensku (2014–2024).

Ocenenie za celoživotný prínos získal in memoriam lekár Ján Babík; prevzala ho jeho manželka Nora Babíková.

Septembrový 10. stredoeurópsky popáleninový kongres, ktorý organizovala Fakultná nemocnica Agel Košice-Šaca počas dvoch dní, spojil 110 účastníkov zo Slovenska a zahraničia. Súčasťou podujatia bola aj 24. výročná konferencia spoločnosti popáleninovej medicíny. Informovala o tom Jarmila Ševčíková zo spoločnosti Agel SK.

Súčasťou podujatia bolo aj 55. výročie vzniku popáleninového pracoviska v košickej Šaci. Špecialisti na termické úrazy sa venovali aktuálnym trendom, diagnostike, liečbe a rekonštrukcii po popáleninových poraneniach. Kongres ponúkol sedem odborných sekcií a 32 prednášok, v ktorých odborníci prezentovali najnovšie poznatky a skúsenosti z praxe.

Počas kongresu sa diskutovalo o liečbe popálenín u detí a dospelých, chirurgickej liečbe hlbokých poranení, moderných krycích materiáloch, kožných náhradách, laserovej či podtlakovej terapii a rekonštrukčných postupoch. Prednášali odborníci zo Slovenska, z Českej republiky, Bulharska, zo Srbska, z Poľska, zo Slovinska, zo Švajčiarska či z Mexika.

Výsledky medzinárodnej štúdie

Predstavené boli výsledky medzinárodnej štúdie porovnávajúcej zásahy záchrannej zdravotnej služby v Estónsku, Poľsku, na Slovensku a v Chorvátsku, ako aj údaje o epidemiológii popálenín na východnom Slovensku za obdobie rokov 2014 až 2024.

Košickí odborníci zároveň prezentovali svoje skúsenosti s liečbou elektrických popálenín, rozsiahle popálených pacientov či manažmentom pri hromadných nešťastiach.

Ocenenie za celoživotný prínos

Počas podujatia bol ocenený dlhoročný lekár Kliniky popálenín a rekonštrukčnej chirurgie Lekárskej fakulty **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach** a nemocnice v Šaci Ján Babík in memoriam.

Babík pôsobil na klinike ako primár a prednosta v rokoch 1993 až 2012. Pamätný list a ocenenie za celoživotné dielo a významný prínos pre oblasť popáleninovej chirurgie prevzala jeho manželka Nora Babíková.

text: TASR

ilustračná foto: nemocnicakosicesaca.agel.sk

Článok nahovoril/a: Alena

Sedem dní strachu po otrave psa ju priviedlo k rýchlejšej diagnóze. Vedkyňa Šišoláková vyvíja špeciálne senzory (rozhovor)

2. 10. 2026, 11:40, Zdroj: **sme.sk/tech**, Vydavateľ: **Petit Press, a.s.**, Autor: **Veronika Bajnoková**, Sentiment: **Pozitívny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **UPJŠ, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika, Prírodovedecká fakulta UPJŠ**
Dosah: **501 886** GRP: **11,15** OTS: **0,11** AVE: **1702 EUR**

Sedem dní strachu po otrave psa ju priviedlo k rýchlejšej diagnóze. Vedkyňa Šišoláková vyvíja špeciálne senzory (rozhovor)

Detegujú otravné látky v krvi domácich miláčikov.

Vyvíja elektrochemické senzory, ktoré by mohli skrátiť čakanie na výsledky laboratórnych testov zo siedmich dní na zhruba dvadsať sekúnd. K výskumu vo veterinárnej oblasti prispela aj osobná skúsenosť. Keď sa otrávil jej pes , týždeň čakania sa premenil na „sedem dní strachu a trápenia“.

„Na jednej strane by naše senzory mohli urobiť liečbu cielenou, rýchlou, lacnou a jednoduchšou. Ale mohli by aj majiteľom eliminovať psychickú záťaž počas tých siedmich dní, lebo aj zvieratá sú členmi rodiny,“ hovorí fyzikálna chemička IVANA ŠIŠOLÁKOVÁ , ktorá pôsobí ako docentka na **Prírodovedeckej fakulte UPJŠ** v Košiciach.

Podobné senzory vyvíjala už počas pandémie COVID-19 . Svoje poznatky teraz preniesla do veterinárnej diagnostiky. Za svoju vedeckú prácu získala tento rok ocenenie L’Oréal–UNESCO Pre ženy vo vede. V rozhovore hovorí aj o tom, prečo podľa nej ľudia čoraz viac strácajú dôveru vo vedu a akú úlohu v tom zohrávajú sociálne siete.

V rozhovore sa dočítate:

čo sa stalo jej psovi a ako jej táto skúsenosť pomohla pri výskume,

ako fungujú elektrochemické senzory a čo dokážu odhaliť,

či si otravu budete môcť otestovať sami doma alebo bude potrebná návšteva veterinára,

koľko by mohli testy stáť a kedy sa môžu dostať na trh,

ako sa fyzikálna chémia spája s IT a umelou inteligenciou.

Vo vašom výskume senzorov, ktoré detegujú toxické látky v tele domácich miláčikov, ste mali veľmi osobnú motiváciu. Akú rolu pri tomto nápade zohrával váš pes?

Rya zohráva obrovskú rolu. Je to plnohodnotný člen rodiny.

Zažila som situáciu, keď sme čakali na výsledky, či trpí nejakou bežnou vírózou alebo či bola otrávená. Trvalo to sedem dní a nakoniec ma to stálo asi 350-400 eur.

Napokon to ani nie je o tých peniazoch. Ide o to, že tých sedem dní bolo sedem dní strachu a trápenia.

Na jednej strane by naše senzory mohli urobiť liečbu cielenou, rýchlou, lacnou a jednoduchšou. Ale mohli by aj majiteľom eliminovať psychickú záťaž počas tých siedmich dní, lebo aj zvieratá sú členmi rodiny.

Ako dopadla situácia so psíkom?

Potvrdila sa otrava, ale vo veľmi malom množstve. Takže to nakoniec bolo veľmi dobré.

Vy ste sa ale predtým vo svojom výskume nevenovali primárne veterinárnej diagnostike. Ako ste premostili do tejto oblasti?

Venovali sme sa vývoju senzorov bez použitia enzýmov. Tie sú veľmi podobné tým, ktoré vyvíjame teraz. Mojím prioritným cieľom však bolo stanovenie inzulínu ako novej diagnostiky diabetu, respektíve robili sme stanovenie antibiotík a cholesterolu. Počas pandémie sme vyvíjali senzory na COVID-19.

Na veterinárnu medicínu sme premostili vzhľadom na to, že sme nadviazali výbornú novú spoluprácu s Univerzitou veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach, najmä s pánom docentom Kožárom, s ktorým sme spolupracovali už niekoľko rokov. Práve s ním sme dali dokopy výskum senzorov vo veterinárnej medicíne a vybrali sme aj analyty (látky, ktoré sú predmetom analýzy, pozn. red.), na ktorých by sa to dalo uskutočniť. Snažili sme sa nájsť to najvhodnejšie, najcielenejšie, čo by veterinárna medicína potrebovala.

Senzory budú prenosné

Vysvetlite úplne jednoducho pre človeka, ktorý vede nerozumie, ako vaše senzory fungujú a čo robia.

Sú to elektrochemické senzory. To znamená, že je to senzor, ktorý sa dá kúpiť komerčne, ale kupuje sa bez úpravy povrchu. My v našom výskume ten povrch upravujeme, teda vylučujeme naň nejaké kovové nanočastice, ktoré selektívne vplývajú na daný analyt.

Ak napríklad chceme stanoviť inzulín, tak potrebujeme najprv nájsť kov, ktorý by katalyzoval túto látku. Pripravíme elektródu a týmto systémom preteká elektrický prúd. Keď sa táto látka oxiduje na povrchu, dochádza k zvýšeniu prúdu alebo prúdovej odozvy.

Na základe prúdovej odozvy vieme zistiť, či je tam tá látka prítomná. Podľa výšky prúdovej odozvy vieme urobiť ešte kalibračnú krivku, z ktorej sa dá vypočítať koncentrácia látky, ktorú stanovujeme.

Pripájajú sa do mobilu alebo tabletu, takže sú prenosné. Meranie tak vieme vykonávať priamo na mieste, kde ho potrebujeme. Nemusí to byť iba v ambulanciách, ale napríklad aj v útulkoch alebo kdekoľvek pri rôznych akciách.

Čo teda na bežne dostupnom senzore meníte, aby dokázal zachytiť látky, ktoré potrebujete vo vašom výskume?

Potrebujeme kúpiť keramickú platničku, na ktorej je vytlačená uhlíková elektróda. Lenže táto uhlíková elektróda sama osebe nedokáže stanoviť analyty, ktoré potrebujeme. Preto na ňu ešte vylučujeme kovové nanočastice. Pri nich sme roky optimalizovali, aký budú mať tvar, akú veľkosť, ako budú na elektróde rozložené a tak ďalej.

Ak to teda povieme úplne jednoducho, podľa elektrického signálu zo senzora viete zistiť, či je tam daná látka a v akej koncentrácii?

Je to selektívne. Nepredstavujme si to zase tak, že keby sme napríklad vylúčili na elektródu nikel, tak na tom nikli stanovíme hocijakú látku a prídeme na to, či tam je.

My musíme ísť po tých látkach cielene. Keď elektródu pripravíme špecificky, potom viem povedať, že je tam látka, ktorá sa oxiduje na niklovom materiáli.

Ak by sme napríklad robili s inzulínom, keď si pripravím elektródu modifikovanú niklom, viem, že pri nejakom potenciáli sa tam ten inzulín bude oxidovať. Ale neviem teraz povedať, aké všetky látky sa nachádzajú v krvi.

Diagnostika len pod dohľadom veterinára

Na základe akých vzoriek sa to robí?

Robí sa to na vzorkách krvi, ktoré sú vo veterinárnej medicíne vhodnejšie.

V humánnej medicíne sa často využíva moč, pot alebo sliny, čo je u zvierat náročnejšie odobrať ako krv. Ale vo veterinárnej medicíne tá kvapka krvi stačí.

Takže to asi nie sú testy, ktoré viete spraviť doma, ale musíte ísť stále k veterinárovi.

Asi by som nechcela, aby si ľudia mohli spraviť diagnostiku doma. V súčasnosti sa to posiela na laboratórne pracoviská, jedno je na Slovensku, ďalšie firmy to posielajú do Španielska a Nemecka. Myslím si, že rozhodujúce slovo by mal mať veterinár.

Napriek tomu, že senzor ukáže koncentráciu otravných látok, s podozrením na otravu by mal človek aj tak navštíviť veterinára a vykonávať diagnostiku pod dohľadom veterinára.

Hovoríte, že hlavnou výhodou je skrátenie čakacieho času na výsledky. Za aký čas bude hotová diagnóza?

Maximálne 20 sekúnd spolu s vyhodnotením. To sú naozaj niekoľkosekundové merania, takže sa zhovárame o niekoľkých desiatkach sekúnd.

V porovnaní s niekoľkými dňami, ktoré sa musia čakať dnes, to je veľký rozdiel. Má to aj iné výhody?

Sú veľmi presné a je to aj podstatne lacnejšie. Ako som vravela, mňa diagnóza pri Ryi stála okolo 350 eur. Tieto senzory budú stáť maximálne dve eurá.

Ak by sme si komerčné platničky, ktoré si teraz kupujeme, tlačili alebo vyrábali sami, tak hovoríme o niekoľkocentovej investícii.

Pri laboratórnych metódach sa momentálne používajú veľké, drahé zariadenia, ktoré potrebujú školený medicínsky personál. Zatiaľ čo pri našich metódach by to zvládla veterinárna sestra, respektíve človek, ktorý nerozumie elektrochémii alebo celej metodike. Pomocou

softvérovej aplikácie by dostal rovno výsledok.

Fyzikálna chémia prepojená s IT aj AI

V rámci tohto výskumu teda vyvíjate aj aplikáciu, ktorá má uľahčiť diagnózu. Ako bude fungovať?

Spolupracujeme s Deutsche Telekom IT Solutions Slovakia a Innovlab – Startup Centrom, kde pre nás vyvíjajú túto softvérovú aplikáciu.

Meranie výsledkov nám poskytne grafický záznam závislosti prúdu od potenciálu. Pre laikov alebo nezainteresovaných elektrochemikov je však náročné prečítať takúto grafickú odpoveď, z ktorej sa ešte musí vypočítať koncentrácia.

Napríklad ak sa pri potenciáli 0,3 V objaví zvýšený prúd, softvér rozpozná, že je tam prítomný warfarín. Podľa veľkosti tohto prúdu potom vypočíta jeho koncentráciu. Používateľ tak nemusí vedieť čítať elektrochemický graf ani robiť zložité výpočty – aplikácia mu jednoducho ukáže, či sa daná látka vo vzorke nachádza a v akom množstve.

Pôsobíte vo fyzikálnej chémii, ale rozprávame sa o rôznych odboroch, ktoré sa vo vašom výskume prepájajú. Akú úlohu v tom zohráva napríklad aj umelá inteligencia?

Pracujeme na tom, aby umelá inteligencia v budúcnosti mohla predikovať liečbu a na základe získaných údajov určitým spôsobom pomôcť aj vo veterinárnej medicíne. Mohla by napríklad navrhnúť veterinárovi možnosti liečby alebo pomôcť pri rozhodovaní. Údaje sa môžu tiež ukladať na disk a na ich základe vieme vytvoriť digitálne dvojča pacienta.

Samozrejme, umelá inteligencia nemá nikdy nahradiť veterinára ani lekára, ale mohla by podporiť niektoré rozhodovacie procesy.

V akej fáze vývoja sú vaše senzory?

Ešte ich vyvíjame. Jeden z dôvodov, prečo sme sa presunuli z humánnej medicíny, je, že vo veterinárnej medicíne je oveľa jednoduchšie získať povolenia etickej komisie pre klinické skúšanie.

Momentálne sme teda vo fáze patentovania, podávali sme prihlášky, prebiehajú ešte testy. Patentové konanie môže trvať rok aj dva. Čiže senzory ako konečný produkt by sa mohli dostať do predaja o dva roky.

Nízka dôvera vo vedu je problémom

Nedávno ste získali ocenenie L'Oréal-UNESCO Pre ženy vo vede. Keď sa pozriete na svoju doterajšiu cestu vo výskume a na viacero úspechov, ktoré za sebou máte, aký je to pre vás pocit?

Je to veľmi motivujúci pocit, najmä preto, že dôvera vo vedu je v poslednom čase na Slovensku veľmi nízka.

Aj tieto ocenenia, ako napríklad Pre ženy vo vede, pomáhajú dostať do povedomia verejnosti, že sa na Slovensku robí kvalitná veda. Nielen my, ale aj kolegovia v iných inštitúciách robia veľa skvelých vecí a vedecká práca, ktorú tu robíme, je naozaj porovnateľná so zahraničím. Napriek tomu, že máme trochu horšie podmienky, je dobré, že tieto ocenenia pomáhajú zviditeľňovať to, čo sa u nás na Slovensku robí, a ukazujú, že vieme držať krok so svetom aj s Európou. Robí sa u nás naozaj krásna veda.

Prečo je podľa vás dôvera vo vedu nízka?

Myslím si, že ľudia majú prístup k mnohým informáciám a často sa nevedia kriticky rozhodnúť, čo je pravdivé a čo nie. Veľakrát sa to stáva na sociálnych sieťach, ľudia uveria mnohým veciam, ktoré naozaj nie sú pravdivé, a nevedia si to správne vyhodnotiť.

A je veľmi smutné, že aj mnohí vzdelaní alebo vysokopostavení ľudia v poslednom čase prezentujú tvrdenia, ktoré absolútne odporujú realite. To potom ešte viac prispieva k tomu, že ľudia strácajú dôveru vo vedu.

Keď sa pozriete na prostredie slovenskej vedy, narážajú podľa vás ženy ešte stále na nejaké prekážky?

Ženy nie sú v riadiacich funkciách až tak často, ale mení sa to k lepšiemu. Je pre mňa ťažké to hodnotiť, pretože vediem katedru, kde je viac žien. Vedecky som vyrástla pri úspešných ženách, ako bola pani prorektorka Oriňáková či pani docentka Stráková Fedorová, ktorá je Slovenkou roka.

Mňa naozaj inšpirovali ženy, ktoré nevideli problémy a vedeli ich prekonať. A zároveň aj kolegyne a kolegovia. Ďalšia vec je tá, že raz sme mali rozhovor, kde sa nás pýtali, či sme mali nejaký strach alebo obavy. Ja som veľmi rada, že nás pani prorektorka ani pani docentka nenaučili báť sa a ukázali nám, že môžeme ísť do každej projektovej výzvy. Nikdy som tak nepocítila, že som žena, a preto som vo vede v niečom horšia.

Keď sa rozprávame o dôvere vo vedu aj o postavení žien vo vede, vidíte oblasti, v ktorých by sa na Slovensku ešte dalo niečo zlepšiť alebo posunúť ďalej?

Myslím si, že aj malé kroky sú veľmi dôležité. Napríklad verejné debaty a prednášky pre verejnosť. Mám skúsenosť, že keď na takéto podujatia prídu ľudia, vypočujú si informácie a dostanú priestor nechať si veci vysvetliť, často sa na ne začnú pozerať inak. Myslím si, že aj takýmito malými krokmi by sa situácia mohla postupne zlepšovať.

RNDr. Ivana Šišoláková

Pôsobí ako univerzitná docentka na Katedre fyzikálnej chémie Prírodovedeckej fakulty **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika** (**UPJŠ**) v Košiciach, kde sa venuje fyzikálnej a analytickej chémii,

získala významné ocenenia – v roku 2023 sa stala laureátkou ocenenia Vedec roka SR v kategórii Mladý vedecký pracovník/Mladá vedecká pracovníčka a v roku 2026 získala ocenenie L'Oréal–UNESCO Pre ženy vo vede v kategórii inžinierske vedy a technológie,

pracovala na výskume nanomateriálov a elektrochemických senzorov, pričom sa venovala napríklad detekcii glukózy, inzulínu či vírusov vrátane SARS-CoV-2,

vyštudovala chémiu a analytickú chémiu na **UPJŠ** v Košiciach (2010 – 2015), následne pokračovala v doktorandskom štúdiu fyzikálnej chémie; titul PhD. získala v roku 2019.

Autor: Veronika Bajnoková

Stručne z regiónov

2. 10. 2026, 12:15, Relácia: **Rádiožurnál o 12:00**, Stanica: **Rádio Slovensko**, Vydavateľ: **Slovenská televízia a rozhlas**, Sentiment: **Pozitívny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **Miroslav Štrkolec, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika** Dosah: **33 387** GRP: **0,74** OTS: **0,01** AVE: **1452 EUR**

Stručne z regiónov

Vlasta Cigánková, Hlohovec, redaktorka:

V objekte bývalej školy vzniklo nové sociálne zariadenie pre deti so zdravotným znevýhodnením. Jeho cieľom je poskytnúť im inšpiratívne zázemie, rehabilitácie, vhodné aktivity a rodičom takýchto detí pomôcť so starostlivosťou. Hovorí Katarína Brešťanská, predsedníčka občianskeho združenia JA SÁM, ktoré projekt v spolupráci s mestom Hlohovec realizuje.

Katarína Brešťanská, predsedníčka o. z. JA SÁM:

Domov sociálnych služieb bude poskytovať priestor pre 18 klientov 8 hodín denne. Bude tu s nimi odrehabilitované, odučené, ale nechceme zabúdať ani na voľnočasové aktivity. Centrum včasnej intervencie je určené rodinám a ich deťom s ohrozeným vývinom od narodenia do veku 7 rokov.

Alica Matisová, Košice, redaktorka:

Právnická fakulta **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika** opäť spustila prihlasovanie do študentskej právnej poradne. Bezplatné poradenstvo je určené najmä ľuďom, ktorí sa potrebujú zorientovať vo svojej právnej situácii. Počas konzultácie na študentov dohliadajú skúsení advokáti. Hovorí dekan fakulty **Miroslav Štrkolec**.

Miroslav Štrkolec, dekan fakulty:

Študenti sa stretávajú s živým prípadom, komunikujú s klientom, analyzujú jeho situáciu a výstupom, samozrejme pod vedením supervízora advokáta zapísaného v slovenskej advokátskej komore je návrh riešenia pre konkrétneho klienta v jeho konkrétnej právnej veci.

Alica Matisová, Košice, redaktorka:

Záujemcovia sa môžu do poradne objednať do 10. novembra alebo do naplnenia jej kapacity.

Klaudia Urdová, Modrý Kameň, redaktorka:

Mestečko s najväčšou gaštanicou na Slovensku už je zajtra 24. ročníkom gaštanových slávností. Okrem gastronomických špecialít z gaštanov a gaštanových súťaží pripravili organizátori na Lipovom námestí kultúrny program. Súčasťou sú aj gaštanové hody na Modrokameňskom hrade. Pokračuje kultúrno-propagačná manažérka Dáša Ďuríková.

Dáša Ďuríková, kultúrno-propagačná manažérka:

No a okrem toho, že budeme môcť ochutnať tie gaštanové špeciality, tak bude možnosť aj kúpiť si priamo surové jedlé gaštany a tiež sadenice stromčekov.

Klaudia Urdová, Modrý Kameň, redaktorka:

Návštevníci sa môžu oboznámiť aj s gaštanovým náučným chodníkom, ktorý má 11 stanovíšť.

Rozvoj digitálnych kompetencií žiakov v centre pozornosti: na štyri konferencie sa prihlásilo vyše 360 koordinátorov

2. 10. 2026, 13:39, Zdroj: **ssn.sk**, Sentiment: **Pozitívny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika**
Dosah: **32** GRP: **0,00** OTS: **0,00** AVE: **32 EUR**

Rozvoj digitálnych kompetencií žiakov v centre pozornosti: na štyri konferencie sa prihlásilo vyše 360 koordinátorov

Comments

Národné centrum pre digitálnu transformáciu vzdelávania (NCDTV) pripravilo v rámci národného projektu DiTEdu štyri jednodňové konferencie na tému Rozvoj digitálnych kompetencií žiakov. Uskutočnia sa v dňoch 5. až 9. októbra v Bratislave, Ružomberku, Zvolene a Košiciach s podporou Digitálnej koalície. Určené sú školským digitálnym koordinátorom a riaditeľom škôl. Cieľom je ukázať, ako viesť žiakov k bezpečnému, kritickému a premyslenému využívaniu digitálnych nástrojov.

Podľa publikácie Spoločného výskumného centra Európskej komisie nedosiahlo v roku 2023 základnú úroveň digitálnych kompetencií 43 % žiakov sekundárneho vzdelávania v Európskej únii. Žiaci dnes potrebujú digitálne technológie využívať už počas vzdelávania spôsobom, ktorý ich učí kriticky pracovať s informáciami, konať zodpovedne a chrániť sa v online prostredí. To si vyžaduje aj priebežný rozvoj digitálnych kompetencií učiteľov, ktorí zohrávajú kľúčovú úlohu pri ich formovaní.

Program konferencií spája odbornú prednášku, diskusie a workshopy. Prepojí koordinátorov s vedením škôl, pomôže im určiť, čo má pri rozvoji digitálnych kompetencií žiakov prednosť medzi ich ďalšími úlohami a kde začať, a prinesie nápady použiteľné priamo vo vyučovaní.

„To, že učitelia využívajú technológie na hodine, ešte neznamená, že u žiakov rozvíjajú digitálne kompetencie. Práve tento rozdiel chceme na konferenciách pomenovať. Žiaci technológie používajú prirodzene, no nemusia vedieť zaobchádzať s nimi bezpečne a s rozumom. Učitelia preto potrebujú lepšie porozumieť digitálnym kompetenciám a tomu, ako ich u žiakov rozvíjať. Pomôcť im v tom môžu overené príklady z praxe a priestor na rozhovor s kolegami," uvádza Katarína Kozelková, gestorka Národného centra pre digitálnu transformáciu vzdelávania.

Pohľad z praxe pridáva Ján Hvizdoš, školský digitálny koordinátor zo ZŠ Ľubotice: „Od konferencie očakávam praktické inšpirácie a výmenu skúsenosti v rozvoji digitálnych kompetencií žiakov. Verím, že učiteľom prinesie konkrétne podnety na zmysluplné využívanie technológií vo vyučovaní."

Stanislava Laurinčíková

Kontakt pre médiá:

Mgr. Stanislava Laurinčíková

stanislava.laurincikova@upjs.sk

0908 275 281

Termíny a miesta konania:

05.10.2026 BRATISLAVA, Vedecký park Univerzity Komenského, Ilkovičova 8, 841 04,

06.10.2026 RUŽOMBEROK, Katolícka univerzita, Pedagogická fakulta, Hrabovská cesta 1, 034 01,

08.10.2026 ZVOLEN, ZŠ Námestie mládeže 587/17, 960 01,

09.10.2026 KOŠICE, **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Šrobárova 2, 041 80.

Každá konferencia bude prebiehať v čase od 09:00 do 17:00. Novinári sú na konferenciách vítaní, rozhovory je možné dohodnúť vopred cez kontakt uvedený vyššie. Fotografovanie a natáčanie je možné počas celého trvania konferencie.

Komentáre

Autor: RO SSN Košice

Aktuálne 24

2. 10. 2026, 14:00, Relácia: **AKTUÁLNE :24**, Stanica: **STVR 24**, Vydavateľ: **Slovenská televízia a rozhlas**, Sentiment: **Pozitívny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **Pavol Jarčuška**, Ďalšie zdroje: **AKTUÁLNE :24**
AVE: **159626 EUR**

[strojový prepis] *…Kedy je vhodný čas na očkovanie a ako inak si vybudovať imunitu priblížil infektológ **Pavol Jarčuška**. Chrípková sezóna začína v neskorších jesenných mesiacoch. Ideálne pre šírenie vírusu je vlhko, teploty okolo tých päť, šesť stupňov a to bude za pár týždňov.…*

VIDEO | Vo Vranove vzdali poctu osobnostiam: Ceny mesta si prevzali vedci, umelci aj lídri komunít

2. 10. 2026, 14:13, Zdroj: **ahoj.tv**, Sentiment: **Pozitívny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **rektor UPJŠ, UPJŠ**
Dosah: **361** GRP: **0,01** OTS: **0,00** AVE: **91 EUR**

VIDEO | Vo Vranove vzdali poctu osobnostiam: Ceny mesta si prevzali vedci, umelci aj lídri komunít

573x

Vranov nad Topľou ocenil 40 vzorov spoločnosti: Medzi laureátmi sú prof. Sovák aj bývalý primátor Muška

Pozrite si našu videoreportáž

Samospráva od roku 2005 vyjadruje uznanie ľuďom, ktorí svojou prácou, talentom a odhodlaním posúvajú mesto dopredu a šíria jeho dobré meno doma i v zahraničí.

Slávnostné odovzdávanie ocenení vo Vranove nad Topľou opäť spojilo výnimočné osobnosti z oblasti vedy, kultúry, športu a verejného života. Tento rok si ocenenia mesta, ceny primátora a čestné uznania prevzalo celkovo 40 jednotlivcov a kolektívov. Podujatie pripomenulo, že hrdosť na rodné mesto stavajú predovšetkým ľudia, ktorí v ňom žijú a tvoria.

Uznanie pre tých, ktorí obohacujú život v meste

Tradícia oceňovania vranovských osobností napísala už svoju ďalšiu kapitolu. Samospráva týmto spôsobom pravidelne vyjadruje vďaku občanom, ktorých činnosť zanecháva v meste hlbokú stopu. Návrhy na ocenených prichádzali priamo od občanov, poslancov aj zástupcov miestnych organizácií.

„Je to naozaj široký záber, pretože sme sa snažili zohľadniť návrhy od občanov, od poslancov, od organizácií. Všetkým týmto ľuďom patrí veľká vďaka a toto je naozaj veľká príležitosť pre naše mesto týmto ľuďom vyjadriť, že si ich vážime," zdôraznil primátor Vranova nad Topľou Ján Ragan.

Najvyššie ocenenia pre vedu, kultúru a samosprávu

Najvyššiu Cenu mesta Vranov nad Topľou si prevzal uznávaný fyzik, vedec a bývalý **rektor** **UPJŠ** v Košiciach prof. Pavol Sovák. Vo svojom príhovore vyzdvihol vzťah k rodnému mestu a zdôraznil potrebu podporovať mladé talenty na miestnom gymnáziu.

Rovnakého významného uznania sa dočkali aj osobnosti, ktoré zasvätili svoj život práci s deťmi a mládežou:

Dana Pelcerová, vedúca Tanečného klubu Dyno, ktorá svoje zverence vedie k láske k tancu a úspešne reprezentuje mesto na domácej i medzinárodnej scéne.

Samospráva od roku 2005 vyjadruje uznanie ľuďom, ktorí svojou prácou, talentom a odhodlaním posúvajú mesto dopredu a šíria jeho dobré meno doma i v zahraničí. (Zdroj: Mesto Vranov nad Topľou)

Miroslav Jenčo, vedúci folklórneho súboru Lipovec, pre ktorého je folklór celoživotným poslaním a snaží sa jeho hodnoty vštepovať už tým najmenším.

Medzi hlavnými laureátmi nechýbali ani dekorovaný kynológ Peter Lengvarský a bývalý dlhoročný primátor mesta Milan Muška. Zvyšných 35 ocenených jednotlivcov a kolektívov si z rúk predstaviteľov mesta prevzalo čestné uznania a Ceny primátora.

Vzory, ktoré inšpirujú celú spoločnosť

Slávnostný večer mal silný náboj aj pre hostí a rodákov z Vranova. Medzi prítomnými bol aj minister investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Samuel Migaľ, ktorý neskrýval hrdosť na svoje rodné mesto.

„Vzdávame poctu vzorom, ktorí sú vzormi pre celú našu spoločnosť, v ktorej žijeme. Mnohí z týchto ľudí, ktorí boli aj dnes ocenení, ma v mojom živote naozaj veľmi ovplyvnili. Tak, ako som bol, tak aj budem vždy veľmi hrdým Vranovčanom," uviedol Samuel Migaľ.

Práve neustály rozvoj a inšpirácia sú kľúčom k budúcnosti mesta. „Má zmysel, ak sa ľudia posúvajú dopredu, lebo tak posúvajú aj naše mesto," uzavrel primátor Ján Ragan.

(13:45, red.)

Správy zo západného Slovenska

2. 10. 2026, 15:00, Relácia: **Správy zo západného Slovenska**, Stanica: **Rádio Regina (západ)**, Vydavateľ: **Slovenská televízia a rozhlas**, Sentiment: **Ambivalentný**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika**
Dosah: **11 836** GRP: **0,26** OTS: **0,00** AVE: **403 EUR**

[strojový prepis] *…Telefonuje jeden zo signatárov výzvy Marcel Uhrín z Prírodovedeckej fakulty **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**. Sa kriticky ohrozuje vlastne ten zdroj pitnej vody Malinec. Takéto prečerpávacej vodné elektrárne, aby údolná nádrž bola použitá nádrž, ktorá je chránená ako zdroj pitnej vody, jednoducho neexistujú.…*

Ocenená vedkyňa Michalková: Nestačí, že látka zabije nádorové bunky. Dôležité je, aby ušetrila tie zdravé

2. 10. 2026, 15:12, Zdroj: **sme.sk/primar**, Vydavateľ: **Petit Press, a.s.**, Autor: **Monika Moravčíková**, Sentiment: **Pozitívny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, UPJŠ, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika, Lekárska fakulta UPJŠ**
Dosah: **501 886** GRP: **11,15** OTS: **0,11** AVE: **1702 EUR**

Ocenená vedkyňa Michalková: Nestačí, že látka zabije nádorové bunky. Dôležité je, aby ušetrila tie zdravé

V rámci výskumu simuluje aj mikroprostredie nádorov.

Ako prekabátiť najagresívnejší nádor mozgu a premeniť prirodzenú obranu rastlín na účinný liek?

„Príroda je obrovským zdrojom, pretože mnohé rastliny či živočíchy sa potrebovali brániť pred predátormi. Keďže rastlina nemá nohy a nemôže utiecť, musela si vytvoriť chemickú obranu v podobe sekundárnych metabolitov," hovorí o potenciáli protinádorových látok odvodených od prírodných zlúčenín onkofarmakologička RADKA MICHALKOVÁ , ktorá pôsobí na Ústave farmakológie **Lekárskej fakulty UPJŠ** v Košiciach.

Vo svojom výskume ich kombinuje s modernou nanotechnológiou a hľadá spôsoby, ako účinné látky presnejšie doručiť priamo k nádoru. Pri práci využíva aj pokročilé 3D modely napodobňujúce reálne tkanivo.

Je jednou z troch slovenských vedkýň, ktoré tento rok získali ocenenie za výnimočné vedecké projekty v rámci programu L'Oréal–UNESCO Pre ženy vo vede.

V rozhovore sa dočítate:

prečo má vo vede hodnotu aj opakovaný neúspech,

ako vo výskume liečiv pomáhajú nanočastice aj prírodné zlúčeniny,

čo ju drží na Slovensku v čase, keď veľa mladých špičkových vedcov odchádza do zahraničia,

akým prekážkam čelia ženy, keď chcú skĺbiť prácu v špičkovom výskume s materstvom,

prečo vo voľnom čase študuje čínštinu.

Onkofarmakológia je dnes jednou z najrýchlejšie sa rozvíjajúcich a najlepšie financovaných oblastí výskumu. Čo bolo vo vašom prípade impulzom, že ste sa rozhodli vydať práve touto cestou?

Farmakológia bola nosným predmetom celého môjho štúdia na Univerzite veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach a veľmi ma bavila. Je totiž celá o mechanizmoch účinku, o otázkach „ako" a „prečo". Nielen o tom, či nejaká látka funguje alebo nefunguje, prípadne na ktoré ochorenie sa čo podáva, ale hlavne prečo to funguje, ako sa liečivá dajú kombinovať a ako ovplyvňujú fyziologické a patofyziologické mechanizmy v tele.

Vzhľadom na svoju povahu a záujmy som však vedela, že nemôžem skončiť v lekárni. Nebolo to mojím životným poslaním. Zároveň musím povedať, že veľmi obdivujem kolegov, ktorí sa v tom našli.

Čiže vás ďalej viedla zvedavosť objavovať?

Áno, určite to bola zvedavosť. Potom prišla možnosť doktorandského štúdia na Lekárskej fakulte **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika**, na Ústave farmakológie. O tom, čo doktorandské štúdium obnáša a že ide o vedecký smer , som vtedy nevedela absolútne nič.

Keď som si prečítala vypísané témy, zaujala ma štúdia molekulárnych mechanizmov účinku chalkónov. Ide o typ prírodných látok, respektíve v súčasnosti už ich syntetických derivátov, na nádory prsníka. Práve tam sa spojila farmakológia s onkológiou.

Čo vás najviac prekvapilo, keď ste do vedeckého sveta vstúpili?

Že je to úplne iné, ako som si myslela. Väčšina ľudí sa pozrie do mikroskopu, vidí bunky a povie si: Aha, guličky. Prvý pohľad na vedu môže pôsobiť nezaujímavo, nezáživne a neuchopiteľne.

Až keď začnete spoznávať metódy, ktorými sa dajú skúmať rôzne mechanizmy, či už ide o zobrazovacie a mikroskopické metódy, alebo analýzu proteínov a génov, otvorí sa pred vami celý nový vesmír. Zistíte, čo všetko sa dá s tými „nudnými guličkami“ robiť a na čo všetko sa dá prísť.

Keď k nim pridáte potenciálne protinádorovú látku a zistíte, že proteín zodpovedný za agresivitu nádoru po jej pridaní klesol a bunky začínajú umierať, vidíte to priamo v mikroskope.

Ako vyzerá váš bežný pracovný deň ? Koľko času reálne strávite v laboratóriu a koľko pri papierovaní či iných pridružených aktivitách?

Práve v tom spočíva náročnosť práce vedca. Laboratórium je super, aj keď niekedy, keď veci nevychádzajú, je z neho človek nervózny. Nepodarí sa niečo, čo sa predtým podarilo už stokrát, a musím pátrať po príčine. Stále je to však práca, ktorá ma baví.

Potom prichádza tá analytická časť. Keď zistíte, že vám výsledky vychádzajú, tešíte sa. Keď nevychádzajú, nie ste najšťastnejší a opäť musíte pátrať, čo sa deje. Pre väčšinu ľudí je najťažšou časťou dáta analyzovať a zhrnúť tak, aby dávali zmysel. Treba sa radiť, vzdelávať a pýtať sa múdrejších, to je najlepšia cesta. Veda je totiž tímová práca, nikdy nie je o jednom človeku. Ak si to niekto myslí, je to zlyhanie hneď na začiatku.

Najmenej ma na mojej práci baví administratíva. Našťastie si už dnes vieme pomôcť aj prostredníctvom AI.

Spomínali ste, že onkologický výskum je často plný neúspechov a slepých uličiek. Čo vás osobne podrží v momentoch, keď mesiace práce vyjdú nazmar a musíte začať odznova?

Doktorandské štúdium vie byť mimoriadne frustrujúce. Máte jasné podmienky, ktoré musíte splniť, a čím ste bližšie k záveru, tým viac tlak rastie. Človek sa však musí naučiť zvládať pocit bezmocnosti aj sklamania.

Najjednoduchšie by bolo vymyslieť si výsledky vopred a prispôsobiť im celý výskum. To už ale nie je veda, len jej predstieranie. Aj negatívny výsledok má totiž svoju hodnotu.

Raz mi vyšlo niečo, čo vôbec vychádzať nemalo, a nevedela som nájsť jedinú štúdiu, ktorá by to potvrdzovala. Mesiace som pokusy opakovala, pričom niektoré procesy trvali celé týždne. Už mi z toho bolo zle a pýtala som sa sama seba, čo robím zlé. Napokon som si povedala, že to skrátka publikujem tak, ako to je – priznám výsledok a otvorene dodám, že ho momentálne neviem vysvetliť.

Máte pocit, že pre vedca je ťažké priznať si chybu alebo neúspech?

Na začiatku určite. Keď sa vám to však stane mnohokrát, zvyknete si na to a poviete si: Dobre, nevyšlo to, poďme zistiť prečo. Hľadáte, či išlo o chybu techniky alebo zlyhal ľudský faktor.

Spätne sa k tomu vrátiť je veľmi užitočné, lebo podobná vec sa môže stať niekomu inému a nad problémom už uvažujú dvaja. Navyše dnes máme aj vedecké sociálne siete, kde môžete napísať kolegom do celého sveta: „Ahojte, stala sa mi takáto vec, nestalo sa to už niekomu z vás? Ako ste postupovali?“ Medzinárodná sieť vie v súčasnosti veľmi pomôcť a funguje to naozaj ľudsky.

Na pocit neúspechu si skrátka treba zvyknúť. V skutočnosti to ani nie je neúspech, je to jednoducho realita.

Venujete sa výskumu glioblastómu, najagresívnejšiemu nádoru mozgu. V čom je tento konkrétny nádor pre súčasnú medicínu takou výzvou?

Glioblastóm tvorí približne polovicu všetkých zhubných nádorov mozgu u dospelých. Tým, že infiltratívne prerastá do okolitého tkaniva, nedá sa chirurgicky odstrániť celý. Mozog je mimoriadne citlivý orgán a počítajú sa v ňom doslova milimetre.

Ďalšou prekážkou je hematoencefalická bariéra, prirodzený ochranný mechanizmus mozgu. Naše telo chráni dôležité orgány, takže cez túto bariéru prejde len málo látok. Typicky ide o veľmi malé, lipofilné molekuly, ako napríklad alkohol, benzodiazepíny či celkové anestetiká. Väčšina bežných liečiv sa cez ňu vôbec nedostane.

Veľkým problémom je aj rezistencia. Glioblastóm disponuje mechanizmami, ako sú efluxné pumpy, napríklad P-glykoproteín. Keď sa aj podarí liečivo dostať do nádorovej bunky, tá ho jednoducho vyhodí von.

Okrem toho je glioblastóm výrazne heterogénny. Nemôžeme si ho predstaviť ako homogénny kúsok svalu, kde sú všetky bunky rovnaké. Skladá sa z rôznorodých buniek, ktoré sa správajú odlišne. Ak aj presne zameriame liečbu na určitý typ buniek, zomrie len časť z nich a ostatné prežijú.

Váš aktuálny projekt rieši práve možnosti cielenejšieho transportu protinádorových látok pomocou nanočastíc. Aký je ich mechanizmus a v čom presne pomáhajú?

Čo sa týka nanočastíc, zatiaľ sme len v začiatkoch. Prvým dôležitým krokom je vytvoriť model, ktorý sa čo najviac podobá skutočnému nádoru.

Látky najprv testujeme na takzvanom 2D modeli v jednej vrstve na Petriho miske. Tam sú bunky nechránené, takže je pomerne ľahké ich zabiť. Ak niečo nefunguje na 2D modeli, na 3D to spravidla fungovať nebude. Ak však látka prejde týmto testovaním, posúvame sa k 3D modelom, takzvaným sféroidom či tumoroidom.

Dnes sa vytvárajú už aj asembloidy, ktoré obsahujú viacero typov buniek vrátane ciev, aby sme dokázali simulovať prekrvenie aj reálne prostredie nádoru.

Ako do tohto procesu vstupujú samotné nanočastice?

Práve nanočastice by nám mohli pomôcť prekonať hematoencefalickú bariéru, pričom kľúčová je ich veľkosť. Častice pod 10 nanometrov hneď odfiltrujú obličky, tie nad 200 nanometrov zachytí pečeň a slezina a cez bariéru sa aj tak nedostanú. Ideálne rozmedzie je preto medzi 10 až 100 nanometrami.

Nanočastice predstavujú samostatný vesmír. Môžu byť kovové, magnetické či pH responzívne. Na stáži v Dubline som pracovala s nanočasticou zvanou polymérozóm. Do jej vnútra umiestnili doxorubicín, veľmi účinnú protinádorovú látku, ktorá sama cez bariéru neprejde.

Polymérozómy by mali byť navrhnuté ako biokompatibilné a nezaťažovať orgány. Keďže nádor je metabolicky aktívny a má kyslejšie prostredie, táto nanočastica pri ňom vplyvom nižšieho pH praskne a liečivo uvoľní presne tam, kde má. Vývoj nanočastíc prebieha v spolupráci s chemikmi a biofyzikmi, ktorí nám dodávajú produkty na testovanie.

Okrem nanočastíc pracujete aj s prírodnými zlúčeninami. Ako sú tieto dve oblasti prepojené?

Veľké percento, pokojne aj polovica súčasných protinádorových liečiv, má nejaký súvis s pôvodnými prírodnými látkami. Známy je napríklad tis (Taxus brevifolia), z ktorého sa získavajú taxány, veľmi účinné cytostatiká.

Príroda je obrovským zdrojom, pretože mnohé rastliny či živočíchy sa potrebovali brániť pred predátormi. Keďže rastlina nemá nohy a nemôže utiecť, musela si vytvoriť chemickú obranu v podobe sekundárnych metabolitov. Príroda nám tak poskytuje základnú štruktúru, ktorá môže mať okrem iného aj protinádorové, antimikrobiálne či antifungálne účinky.

Látky, ktoré v súčasnosti vo výskume a medicíne používame, často vychádzajú z tejto pôvodnej prírodnej štruktúry, no bývajú ďalej synteticky upravované.

Máte konkrétny zoznam látok, s ktorými pracujete, alebo stále objavujete aj nové?

Stále pracujeme s novými. Často zostane z pôvodnej prírodnej molekuly len malička časť, ku ktorej naši kolegovia chemici pridávajú rôzne substituenty. Následne nám tieto látky odovzdajú a my ich otestujeme. Zistíme, ktoré chemické usporiadanie vykazuje lepšiu aktivitu, a z celého radu, napríklad z tridsiatich látok, vyberú chemici tú najlepšiu, na ktorú ďalej nadväzujú.

Takto sa výber z veľkého množstva látok postupne zužuje. Momentálne máme tri, pri ktorých sa zdá, že fungujú. Nehovorím, že z nich hneď budú protinádorové liečivá, no popri účinnosti skúmame aj ich toxikologický profil. Látka totiž musí byť selektívna.

Čo to znamená?

Nestačí, že zabíja nádorové bunky, dôležité je, aby ušetrila tie zdravé. Testujeme preto aj vplyv na mozgové bunky a dohliadame na to, aby mala látka čo najnižší účinok na pečeň či obličky. V spolupráci a s povolením etickej komisie testujeme aj hematotoxicitu na hovädzej

krvi. Skúmame napríklad účinok na lymfocyty a to, či látka nespôsobuje rozpad erytrocytov. Môžete mať totiž veľmi účinnú látku, ktorá nádor zabije, no ak je celkovo toxická, nedá sa použiť.

Aké látky vás doposiaľ najviac prekvapili?

Mňa dokáže prekvapiť, keď funguje hocičo. Je to skôr otázka pre chemikov. Náš ústav dlhodobo pracuje s určitými typmi látok a každý chemik má svoje zameranie.

Ja som si už zvykla na prácu s látkami, ktoré máme k dispozícii, no teší ma, keď sa nájdu nové. V súčasnosti dokážu chemici aj vďaka využitiu AI už dopredu vypočítať, ktoré štruktúry sa pravdepodobne nehodia a ktoré majú naopak potenciál.

Rakovinové bunky sa však časom naučia voči liekom brániť a stávajú sa rezistentnými. Dokážete ich svojou kombináciou látok obalamutiť?

Práve toto je naším ďalším cieľom. V praxi existuje takzvaný Stuppov protokol z roku 2005, ktorý sa považuje za štandard liečby glioblastómu. Dnes sa k nemu pridávajú elektrické polia (TTFields) a v klinických štúdiách sa skúšajú imunoterapia či vakcíny, no základom zostáva temozolomid, ktorý má však len čiastočnú účinnosť.

Veľkým úspechom by bolo, ak by sme k temozolomidu dokázali pridať látku v menšej dávke, ktorá by sama o sebe nemala veľký cytotoxický efekt na okolité bunky, no v kombinácii by mu pomohla.

Cieľom je teda znížiť dávky látok, ktoré by inak boli toxické pre ostatné orgány ako pečeň či obličky, a zároveň dosiahnuť lepší liečebný účinok.

Hovorili ste, že pre úspech moderného výskumu je kľúčové prepájať rôzne odbory – od chemikov cez biológov až po farmakológov. Na celkovom výsledku sa teda vždy podieľa viacero odborníkov.

Človek nemôže byť odborníkom na všetko, musíme sa radiť. Sú ľudia, ktorí sa špecializujú na farmakokinetiku či farmakodynamiku a hneď vám povedia: To je super myšlienka, ale látku ti obličky hneď vylúčia alebo neprejde cez bariéru. Imunológ vás zasa upozorní, že vám danú látku odstránia makrofágy alebo že ju zničí imunitný systém a týmto smerom sa ísť nedá.

Preto sa musíme medziodborovo dopĺňať. Pripomína to biblickú myšlienku, že v množstve radcov je víťazstvo. Keď každý pridá svoju odbornosť a múdrosť, až vtedy môže prísť úspech.

Aké sú vaše ďalšie kroky v súčasnom výskume? V akej fáze sa nachádzate a ako budete pokračovať?

Projekt som získala len tento rok, takže sme úplne na začiatku. Aj z toho dôvodu som momentálne na stáži v Porte vo výskumnej skupine Bioengineered 3D Microenvironments . Zaoberáme sa čisto tvorbou sféroidov a simuláciou mikroprostredia nádorov.

Ďalšou pokročilou metódou, ktorú by som veľmi rada zaviedla aj u nás doma, je takzvaný tumor-on-a-chip . Ide o technológiu, ktorá mimoriadne presne simuluje procesy v ľudskom tele a v niektorých aspektoch presnejšie napodobňuje ľudský organizmus než zvieracie modely. Vďaka nej sa dá testovanie na zvieratách výrazne obmedziť.

Mojím cieľom je zvyšovať účinnosť látok, ktoré máme na liečbu glioblastómu, a zároveň prinášať a zlepšovať technológie, ktoré používame v našom ústave. Chceme, aby sa naše modely čo najviac podobali realite v tele, a tým pádom boli bližšie k reálnemu pacientovi.

Páči sa mi, keď hovoríte o prenášaní nových metód k nám domov. Veľa mladých talentovaných vedcov zo Slovenska totiž odchádza do zahraničia a už sa nevráti. Čo vás drží doma?

Priznám sa, že niekedy sama presne neviem. Mám rada svoju domovinu aj svoje pracovisko, no je pravda, že keď niekam prídem, často si poviem, že tu už zostanem a nevrátim sa. Toto je už môj ôsmy zahraničný pobyt za štyri roky. Treba si totiž otvorene priznať, že nám bude trvať ešte roky priniesť poznatky a metódy, ktoré u nás zatiaľ chýbajú a tak sa dokážeme trochu priblížiť úrovni špičkových zahraničných pracovísk.

Povedala som si, že keď neodcestujem, chcem urobiť aspoň to, čo je v mojich silách, a priniesť poznatky k nám domov. Chcem skvalitniť a zlepšiť to, čo už robiť vieme.

Všetko je však podmienené financovaním, ktoré je mimoriadne problematické. Granty u nás sú naozaj malé. Grant, ktorý momentálne mám, stačí v podstate len na základnú údržbu a iba pár percent z neho môžem investovať do nových vecí, či už ide o prístroje, alebo chemikálie a ďalšie veci, bez ktorých sa neposuniete ďalej.

Výskum v oblasti onkofarmakológie je mimoriadne náročný a vyžaduje si obrovské množstvo mentálnej kapacity aj energie. Kde ju čerpáte a dobíjate vy?

Sú to hlavne blízki ľudia, ktorým sa môžem zveriť a ktorí ma chápu. Mať v živote svoju komunitu je nesmierne dôležité. A potom sú to činnosti, ktoré s prácou absolútne nesúvisia.

Keď som cítila, že je toho na mňa naozaj veľa, pretože moja práca nie je len o laboratóriu a papieroch, ale aj o bohatom sociálnom živote, povedala som si, že môj mozog potrebuje úplne inú aktivitu. Chcela som niečo strelené, čo bude úplne mimo môjho bežného sveta, no zároveň mám rada užitočné a efektívne veci. Tak som si povedala, že sa začnem učiť nový jazyk. A tak sa učím čínštinu.

A je to veľmi zábavné. Človeka to vedie aj k určitej pokore a k vedomiu, že je dôležité stále sa do určitej miery cítiť „hlúpy“. Len tak má človek motiváciu učiť sa ďalej, povedať si: Aha, toto ešte neviem, toto mi nejde, poďme to zlepšiť. A hlavne nebyť tým uspokojeným človekom, ktorý si povie, že už všetko vie.

Ženy vo vede stále tvoria menšinu a podľa UNESCO ich zastúpenie na Slovensku dokonca za poslednú dekádu kleslo. Čo je podľa vás pre ženy najväčšou prekážkou?

Čo sa týka mojich zahraničných stáží, tam štatistiky síce podrobne nesledujem, no trend sa zdá byť opačný. Na poslednej porade laboratória bolo 16 ľudí a sedeli tam len dvaja muži. Šéfka je žena. Na väčšine z ôsmich zahraničných pracovísk, kde som pôsobila, prevažovali ženy.

Problémom pre ženu teda nie je do vedy vstúpiť, inteligencia, energia ani nasadenie nám nechýbajú. Najväčšou prekážkou je vo vede sa udržať.

Kde vidíte kľúčový problém?

Najmä v otázke materstva. Po doktorandskom štúdiu prichádza križovatka medzi rodinou a vedou. Ak sa žena rozhodne mať napríklad dve deti, ostane päť či šesť rokov mimo systému. Veda, a zvlášť onkofarmakológia, sa vyvíja extrémne rýchlo. Keď z toho vypadnete, technológie sa posunú dopredu a vy sa musíte učiť všetko nanovo, akoby ste boli znova začínali doktorandské štúdium.

Čiže vo vede sa nedá jednoducho vyskočiť z rozbehnutého vlaku bez toho, aby to malo následky pre ďalšiu kariéru?

Určite sa to dá zvládnuť, no vyžaduje si to neskutočne veľa úsilia a obrovskú podporu partnera aj rodiny. Bez toho si to neviem predstaviť.

Deti ešte nemám, no som vo veku, keď by som ich rada mala, a už teraz premýšľam, ako by sa to dalo zladiť. Keď máte grant, nie je to už len o tom, že vás veda baví. Máte zodpovednosť za svojich doktorandov, za pridelené financie aj za vykazovanie výsledkov a plnenie cieľov.

Ako to máte nastavené vy osobne?

Mám skvelého manžela, takže verím, že sa budeme vedieť dohodnúť. Ďalšou témou je možnosť skrátených úväzkov. U nás stále nie je úplne štandardné ani prirodzené, aby žena po materskej nastúpila na skrátený úväzok a mohla sa čiastočne venovať vede a čiastočne rodine. Ak vás v tom nepodporí partner a okolie, napríklad tým, že prevezme časť starostlivosti o dieťa, je takmer nemožné udržať sa vo vedeckom dianí a nestratiť kontakt s výskumom.

Čo by pomohlo slovenskej vede, aby neprichádzala o talentované ženy?

Je to multifaktoriálne. Pokiaľ žena vie, že sa chce venovať vede, v zásade jej nikto nebráni vrátiť sa po troch či šiestich mesiacoch materskej dovolenky späť do práce. Pre mňa je to výborný nápad a sama takto uvažujem, lenže do toho vstupuje silný sociálny tlak. Ak nie ste s dieťaťom tri roky doma, okolie vás hneď vníma ako „krkavčiu matku“.

Ďalším faktorom je ochota partnera a, samozrejme, finančná stránka. Platy vo vede väčšinou nie sú na takej úrovni, aby žena dokázala sama finančne potiahnuť celú domácnosť a partner mohol zostávať na rodičovskej dovolenke , pokiaľ človek nechce hneď využívať opatrovateľky. Takže všetko so všetkým súvisí. Ďalším problémom sú granty.

V čom sú problémom?

Aj keď zostanete s dieťaťom doma tri roky, po návrate v podstate začínate od nuly. Predchádzajúci grant vám už dávno vypršal a na získanie nového musíte vykazovať publikačnú činnosť, vedecký výkon a mať svoj tím. Lenže ten sa vám za ten čas rozutekal.

Dostávate sa tak do začarovaného kruhu – nemáte peniaze a neviete sa k nim ani dostať, lebo nemáte ako preukázať aktuálne výsledky a kapacitu na nový projekt.

Veľmi by preto pomohli nejaké štartovacie granty pre ženy po materskej dovolenke. Umožnili by im opäť sa zapojiť do výskumu a finančne prispieť tímu, ku ktorému sa pridajú. Z vlastného, často veľmi skromného rozpočtu vám totiž žiadny tím nedá financie len tak.

Stretli ste sa za ten čas, čo sa pohybujete vo vedeckom prostredí, s tým, že by vás niekto posudzoval inak len preto, že ste žena?

V zahraničí to absolútne necítiť. Na Slovensku možno trošku u časti generácie ľudí, ktorí majú v hlave ešte určité vzorce a stereotypy o tom, kam žena patrí. Veľmi to však záleží na tom, aký ste človek, ako sa prejavíte a či si svoju prácu robíte dobre.

Nedávno ste získali ocenenie v programe L'Oréal-UNESCO Pre ženy vo vede Slovensko. Pamätáte si na moment, keď ste sa dozvedeli, že ste sa stali jeho laureátkou?

Pamätám si ho veľmi dobre, je to dokonca dosť vtipný príbeh. Denne mi chodia desiatky e-mailov a kým som niečo hľadala v počítači, blikla mi Outlook notifikácia. Len jedným okom som si prečítala začiatok: „Congratulations...“ a v prvej chvíli som to úplne odignorovala. Povedala som si, že sa tomu budem venovať neskôr, lebo doktorandka, s ktorou som niečo riešila, bola v tej chvíli dôležitejšia.

O chvíľu som sa však zarazila, k správe som sa vrátila a prečítala som si ju poriadne. Neverila som, že by som ako tridsaťročný človek mohla získať takéto ocenenie.

Prihlášku som podávala len preto, že ma nahovoril jeden blízky kolega. Ja som sa bránila, že sa mi nechce robiť zbytočné papierovačky. Keď som to nakoniec poslala, hneď som na to zabudla.

Až keď prišiel ten e-mail, začala som si o programe zisťovať viac a uvedomila si, že ide o prestížnu vec. Až vtedy mi naplno došlo, že sa naozaj niekto zaujíma o ženy vo vede a chce ich podporiť. Som za to veľmi vďačná.

Vždy hovorím, že to nie je len moje ocenenie. Je to ocenenie nás všetkých, ktorí sa o niečo snažili.

Akým smerom sa bude podľa vás uberať veda a výskum na Slovensku?

Som skôr realistka s jemným optimizmom. Vďaka medzinárodným spoluprácam čoraz viac vidím možnosti iných pracovísk a otvárajú sa mi obzory v tom, čo všetko dokážu robiť ostatní a čo vieme spraviť spoločne. Opäť je to celé o tímovej práci.

Všetko však závisí od financovania, času a ľudských kapacít. Máme len maličký tím. Keby nás bolo viac, bolo by to úplne o inom. No v tom, aby bola veda pre ľudí atraktívna, zohrávajú rolu nielen platové podmienky, ale aj flexibilná pracovná doba, dobrá pracovná atmosféra a vízia niečoho, čo má zmysel.

Čo by nalákalo mladých ľudí, aby išli robiť vedu?

Mladí ľudia potrebujú z niečoho žiť, pretože si zakladajú rodiny, potrebujú strechu nad hlavou a platiť účty, adekvátny plat je určite dôležitá motivácia.

Zároveň však musia byť osobne prepojení s tým, čo robia. Ak by boli motiváciou iba peniaze, nemá to zmysel. Človek si to síce odpipetuje, ale ak ho to nebaví a robí to so zaťatými zubami, neprinesie mu to pocit vnútorného uspokojenia. Práca vedca totiž nikdy nie je bežné zamestnanie od ôsmej do štvrtej.

Smutným faktom života vo vede je, že keď vám niečo napadne o jednej ráno, vstanete a robíte na tom. Alebo ste na dovolenke, celá partia sa kúpe v mori a vy sedíte za počítačom na dôležitom mítingu. Toto nie je ochotný akceptovať každý. Je to o spojení osobného nasadenia a odhodlania s adekvátnym finančným ohodnotením, aby človek dokázal dôstojne žiť.

doc. PharmDr. Radka Michalková, PhD.

Je docentkou v odbore farmakológia na Lekárskej fakulte **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, za dizertačnú prácu získala Cenu rektora. Vyštudovala farmáciu na Univerzite veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach.

Venuje sa experimentálnej onkofarmakológii, najmä výskumu derivátov prírodných látok. Skúma, akými mechanizmami tieto látky spúšťajú regulovanú bunkovú smrť v nádorových bunkách a ako môžu prekonať mnohopočetnú liekovú rezistenciu.

V roku 2024 jej Slovenská akadémia vied udelila vedecký kvalifikačný stupeň IIa. Absolvovala zahraničné pobyty v Španielsku, na Islande, v Írsku, Taliansku, Francúzsku, Maďarsku a Portugalsku.

Je hlavnou riešiteľkou projektu zameraného na liečbu glioblastómu pomocou prírodných látok a nanočastíc v 3D modeloch.

V roku 2026 sa stala laureátkou programu L'Oréal UNESCO Pre ženy vo vede v kategórii vedy o živej prírode a environmentálne vedy. Školí doktorandov a vedie študentov v rámci študentskej vedeckej činnosti. Je autorkou desiatok vedeckých publikácii, ktoré majú viac ako 600 citácií.

Autor: Monika Moravčíková

Aktualizovaný týždenný prehľad udalostí v SR na 41. týždeň

2. 10. 2026, 16:33, Zdroj: **TASR**, Vydavateľ: **Tlačová agentúra Slovenskej republiky**, Sentiment: **Neutrálny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika**

Aktualizovaný týždenný prehľad udalostí v SR na 41. týždeň

5. októbra - pondelok

Bratislava v pohybe - 30. ročník festivalu (5. - 25. októbra)

Bratislava

5. októbra - pondelok

Stretnutie agroministrov krajín Vyšehradskej skupiny (5. - 6. októbra)

- minister pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR Richard Takáč víta prichádzajúcich vedúcich delegácií jednotlivých krajín

- uvítacia večera s neformálnou diskusiou ministrov o témach ministerskej konferencie a spoločných deklaráciách

Bratislava, hotel Devín, Riečna č. 4

5. októbra - pondelok

09.00 Konferencia Národného centra pre digitálnu transformáciu vzdelávania pre školských digitálnych koordinátorov

Bratislava, Vedecký park Univerzity Komenského, Ilkovičova 8

5. októbra - pondelok

09.00 Mestské zastupiteľstvo mesta Košice - mimoriadne

Košice, magistrát, veľká zasadačka, blok B, Trieda SNP č. 48/A

5. októbra - pondelok

09.45 Predseda Národnej rady SR Richard Raši sa stretne s predsedníčkou Snemovne reprezentantov Cyperskej republiky Annitou Demetriou

08.50 – 09.20 h - príchod akreditovaných zástupcov médií (vstup cez Čestné nádvorie, posledný vstup možný do 09.10 h)

09.45 h - príchod predsedníčky Snemovne reprezentantov Cyperskej republiky J. E. Annity Demetriou

- po privítaní následný presun do Sály federácie na 1. poschodí

- predstavenie slovenskej a cyperskej delegácie

- spoločná fotografia pred štátnymi vlajkami

- zapísanie do knihy návštev

10.10 h - rokovanie delegácií (1. poschodie, Zrkadlová sieň)

- fototermín na úvod rokovania

11.00 h - TK NR SR R. Rašiho a predsedníčky Snemovne reprezentantov Cyperskej republiky Annity Demetriou (1. poschodie, Sála federácie)

- k dispozícii bude simultánne tlmočenie

Bratislava, Bratislavský hrad

5. októbra - pondelok

10.00 Dni španielskej kultúry v Košiciach (1. - 11. októbra)

Vernisáž súťažných študentských fotografií nielen zo Španielska - Bol som v Španielsku

Košice, gymnázium, zasadacia miestnosť, Park mládeže 5

5. októbra - pondelok

10.00 TK divadla Thália Színház

Téma: Prvá premiéra divadelnej sezóny 2026/2027 - Shakespeare XX, hudobná hra s pesničkami

Informovať budú režisér Károly Rédli, dramaturg Miklós Forgács a ďalší

Košice, divadlo Thália Színház, Mojmírova 1

5. októbra - pondelok

10.00 Slávnostné otvorenie nového úseku Vážskej cyklomagistrály na trase Košeca – Ladce

pri obci Košeca, most na Kočkovskom kanáli

5. októbra - pondelok

10.30 TK pri príležitosti Svetového dňa zraku

Téma: Na Slovensku sa zavádza kontrola zraku prostredníctvom AI. Dokáže odhaliť cukrovku aj iné ochorenia

Informovať budú z Únie nevidiacich a slabozrakých Slovenska Eliška Fričovská, optometristka Soňa Magátová a očný optik Ľubor Chorváth

Bratislava, Eurovea, -1. poschodie, showroom Alensa, vedľa Primarku, Pribinova 8

5. októbra - pondelok

10.30 Brífing Odborového združenia sestier a pôrodných asistentiek a Slovenskej komory sestier a pôrodných asistentiek

Téma: Aktuálna situácia v ošetrovateľstve na Slovensku, vývoj stabilizácie sestier a pôrodných asistentiek a spoločné kroky OZ SaPA a SK SaPA v súvislosti s prehlbujúcim sa nedostatkom personálu

Bratislava, pred Ministerstvom zdravotníctva, Limbová 2

5. októbra - pondelok

10.30 Otvorenie úseku D1 Hubová – Ivachnová za účasti ministra dopravy SR Jozefa Ráža

Zúčastní sa aj štátny tajomník MD SR Igor Choma, generálny riaditeľ Národnej diaľničnej spoločnosti Filip Macháček, zástupca zhotoviteľa a zástupca Európskej komisie

pri obci Likavka, pri východnom portáli tunela Čebrať

GPS: 49.10269737123413, 19.303961841453262 (vjazd na úsek od kruhového objazdu)

5. októbra - pondelok

11.00 Otvorenie akademického roka 2026/2027 a inaugurácia rektorky Univerzity sv. Cyrila a Metoda v Trnave Ivety Dirgovej Luptákovej

Trnava, UCM, Aula Jozefa Matúša, Bučianska cesta 4

5. októbra - pondelok

11.00 Predstavenie volebného programu kandidáta na predsedu Košického samosprávneho kraja Rastislava Trnku

Košice, sála Bačíkova, Bačíkova 3023

5. októbra - pondelok

12.25 Festival Ako sa rodí divadlo (5. - 7. októbra)

Motto festivalu: Umenie nemusí byť ďaleko

- prednášky, besedy a tvorivé workshopy s profesionálnymi umelcami a hercami

Humenné a okolie

5. októbra - pondelok

14.00 TK zástupcov mesta Partizánske

Téma: Projekt Modernizácia distribučnej časti centrálneho zásobovania teplom v meste Partizánske

Partizánske, MsÚ, pred veľkou zasadačkou, Námestie SNP 212/4

5. októbra - pondelok

14.00 Prebúdzame zvedavosť: vernisáž

Slávnostné otvorenie výstavy najlepších umelecko-edukačných výstupov multižánrového projektu Hľadači a pátrači

Trenčín, Úrad Trenčianskeho samosprávneho kraja, K dolnej stanici 20A

5. októbra - pondelok

17.00 Ľubomír Miča: Obrazy 2025 - 2026 - vernisáž

Výstava potrvá do 20. novembra

Bratislava, Mestská knižnica Petržalka, Vavilovova č. 26

5. októbra - pondelok

17.00 Cena Nitrianskeho samosprávneho kraja - oceňovanie osobností NSK

Nitra, Župný dom, koncertná sála, Župné námestie 3

5. októbra - pondelok

18.00 Karikatúry Boha - diskusia so psychologičkou a teologičkou Kateřinou Lachmanovou

- po svätej omši

Bánovce nad Bebravou, Kostol Najsvätejšej Trojice, Libresso u sv. Vojtecha, Farská 2

6. októbra - utorok

115. plenárne zasadnutie Konferencie biskupov Slovenska (6. - 7. októbra)

Badín, Dom Xaver, Banská 529/28

6. októbra - utorok

Zahraniční dobrovoľníci prídu pomáhať deťom do Dobšinej (6. - 9. októbra)

Dobrovoľníci sa budú venovať manuálnej práci a obnove Rodičovského centra Domček

Dobšiná

6. októbra - utorok

08.30 Stretnutie agroministrov krajín Vyšehradskej skupiny (V4), ktoré sa uskutoční v rozšírenom formáte za účasti Bulharska, Chorvátska, Rumunska, Slovinska (V4+4) a Talianska, ako špeciálneho hosťa pod záštitou SK V4 PRES (5. - 6. októbra)

Program:

08.30 h - Príchod akreditovaných novinárov a médií

09.00 h - Priestor pre foto a video počas oficiálneho otvorenia ministerského stretnutia

12.05 h - Podpísanie spoločných deklarácií

12.15 h - Tlačová konferencia

*Zabezpečené bude simultánne tlmočenie do národných jazykov

Bratislava, hotel Devín, Riečna č. 4

6. októbra - utorok

08.30 Prevzatie zrekonštruovaného mosta v Rudine

- účasť predsedníčky Žilinského samosprávneho kraja Eriky Jurinovej

Rudina

6. októbra - utorok

09.00 61. schôdza Národnej rady SR

Bratislava, NR SR, rokovacia sála, Námestie Alexandra Dubčeka č. 1

6. októbra - utorok

09.00 Bývanie nie je náklad, ale investícia: Ako môže obnova budov posilniť ekonomiku Slovenska - odborná diskusia

Téma: Ako premeniť bytovú politiku a obnovu budov z nákladu na investíciu, ktorá podporí stavebníctvo, zamestnanosť, regióny aj energetickú bezpečnosť

Bratislava, TU-BA - Centrum architektúry a mestského plánovania, Štúrova 4

6. októbra - utorok

09.00 Výskum, využívanie a ochrana jaskýň - konferencia (6. - 8. októbra)

Vedecká konferencia pri príležitosti 100. výročia objavenia jaskyne Domica

17.00 h - Vernisáž 100 výročie objavenia jaskyne Domica

Liptovský Mikuláš, Slovenské múzeum ochrany prírody a jaskyniarstva, Školská 4

6. októbra - utorok

09.00 Konferencia Národného centra pre digitálnu transformáciu vzdelávania pre školských digitálnych koordinátorov

Ružomberok, Katolícka univerzita, Pedagogická fakulta, Hrabovská cesta 1

6. októbra - utorok

09.00 Destinácia Košice 2030 - Tourism Next: Od rezervácie k zážitku - HN konferencia

Podujatie prinesie pohľad na budúcnosť cestovného ruchu, marketing destinácií a nové príležitosti pre rozvoj regiónov

Košice, hotel DoubleTree by Hilton, Hlavná 1

6. októbra - utorok

09.00 Workshop Šanca na zmenu: Ako prekonať generačnú chudobu

Prešov, Úrad Prešovského samosprávneho kraja, Námestie mieru č. 2

6. októbra - utorok

09.00 Otvorenie celodenného technologického centra regiónu Akcelera Zone – Tech Hub SOŠ Žarnovica

- prehliadka modernizovaných priestorov

Žarnovica, Stredná odborná škola, Bystrická 4

6. októbra - utorok

09.00 Dni slovenských cestárov - konferencia Slovenskej cestnej spoločnosti (6. - 7. októbra)

- projekty cestnej infraštruktúry, budúcnosť diaľnic, riadenie dopravy, cestárske rodeo, preteky šoférov, jazda zručnosti, technická exkurzia – Centrum bezpečnej jazdy a riadenie súťažného kruhu Slovakia Ring.

Orechová Potôň, Slovakia Ring, hotel ring

6. októbra - utorok

09.00 Dôchodok očami rôznych generácií - investičná konferencia

Senec, hotel Senec, kongresové sály K2 a K3, Slnečné jazerá - sever

6. októbra - utorok

09.30 Predstavenie Mzdového prieskumu 2026

Bratislava, hotel Lindner, Metodova 4

6. októbra - utorok

09.45 Novinárska projekcia filmu Šípkari

- účasť predstaviteľov filmu Tomáša Maštalíra, Gusztáva Dietza, Romana Pomajba, Alexa Piterku, Zuzany Chebenovej, Liama Nemčeka, Milana Krnáča, Adriany Novakov a tvorivého štábu režiséra a spoluscenáristu Jakuba Machalu, scenáristu Tomáša Dušičku, producenta a spoluscenáristu Daniela Dangla a zvukára filmu Viktora Krivosudského.

Bratislava, Cinemax Bory Mall, sála H

6. októbra - utorok

10.00 Horizon Days 2026 (6. - 7. októbra)

Podujatie Centra vedecko-technických informácií SR

- predstavenie aktuálnych výziev programu Horizont Európa v jednotlivých oblastiach

Bratislava, Zážitkové centrum vedy Aurelium, Bojnická 3

6. októbra - utorok

10.00 TK predstaviteľov 13. ročníka filmovej prehliadky Be2Can

Téma: Kompletný festivalový line-up, sprievodné podujatia, zahraniční hostia a ďalšie informácie o tohtoročnej prehliadke

Informovať budú Ivan Hronec a Dominik Hronec

11.00 h - novinárska projekcia titulu Minotaur v slovenskej predpremiére

Bratislava, Edison Filmhub, Baštová 6

6. októbra - utorok

10.00 TK zástupcov mestskej časti Košice - Sídlisko KVP

Téma: Otvorenie čerstvo dokončeného Kultúrno-spoločenského centra KVP

Košice - Sídlisko KVP, OC IV., 1. poschodie, nové KSC, Cottbuská 36 (prístup po schodisku od potravín Klas)

6. októbra - utorok

10.30 Spoznaj remeslo Kachliar! - poznávací program pre deti základných škôl

Téma: Zanikajúce remeslo? Tradiční slovenskí kachliari a peciari. Vykurovacia sezóna sa začína

Lieskovec, J&R Inspire, Lieskovská cesta 125

6. októbra - utorok

12.00 Osobitný kontrolný výbor NR SR na kontrolu činnosti SIS

- mimoriadne rokovanie výboru

Bratislava, NR SR, ubytovacie zariadenie, miestnosť č. 71, Námestie A. Dubčeka 1

6. októbra - utorok

12.00 Výbor NR SR pre európske záležitosti

Bratislava, NR SR, miestnosť č. 149, Námestie A. Dubčeka 1

6. októbra - utorok

12.00 Burza kníh a odevov v Prešove (6. - 7. októbra)

Prešov, Krajská knižnica P. O. Hviezdoslava, Slovenská č. 18, nádvorie

6. októbra - utorok

16.00 Komentovaná prehliadka projektu Revitalizácia pešej zóny v Trenčíne

Trenčín, pri Mestskej veži, Sládkovičova č. 4

6. októbra - utorok

17.00 Hommage á Erik Satie - koncert

Účinkuje Ivan Šiller - klavír a Tomáš Boroš - klavír

Nové Zámky, Galéria umenia Ernesta Zmetáka, Björnsonova č. 1

6. októbra - utorok

17.00 Čaj o piatej u Rákociho: Jozef Hanula: Spomienky na slovenského umelca

Stretnutie bude venované umeniu, životu a odkazu Jozefa Hanulu (1863 – 1944)

Prešov, Krajské múzeum, Hlavná č. 139

6. októbra - utorok

17.30 Kuko, Drobček a Raťafák mieria do podsvetia. Prichádza Kuxorcizmus - uvedenie slovenského autorského komiksu

Knihu uvedie Patrícia Jarjabková Garajová a spisovateľ a publicista Marek Hudec.

- projekcia hybridnej komédie Kuko, Drobček & Raťafák znovu zasahujú

- diskusia s autormi Michalom Balážom & Adriánom Hnátom, uvedenie knihy a autogramiáda.

Bratislava, Artforum, Kozia č. 20

6. októbra - utorok

18.00 Elite Art Fair Bratislava - vernisáž

Kolektívna výstava rakúskych výtvarných umelcov spoločnosti Mikizzaner potrvá do 15. októbra

Bratislava, Bratislavský hrad, západná terasa

6. októbra - utorok

18.00 Ako sa opravuje nádvorie - komentovaná prehliadka opraveného nádvoria Pistoriho paláca

Sprevádzajú architekt Peter Lényi a sochár Matej Rosmány

Bratislava, Pistoriho palác, Štefánikova č. 25

6. októbra - utorok

18.00 Dr. Meď - premietanie tretej a štvrtej časti dokumentárneho filmu

- diskusia s autorom filmu Stanislavom Mancom a historikom Miroslavom Lackom.

Bratislava, Rakúske kultúrne fórum, Hodžovo námestie č. 1/A

6. októbra - utorok

18.00 Predvolebná diskusia s kandidátmi na primátora

Piešťany, Elektrárňa, Staničná ulica č. 51

7. októbra - streda

115. plenárne zasadnutie Konferencie biskupov Slovenska (6. - 7. októbra)

12.30 h - brífing

Téma: Voľba predsedu KBS

Zúčastnia sa predseda KBS Mons. Bernard Bober, generálny sekretár KBS Ivan Ružička a hovorkyňa KBS Katarína Jančišinová

Badín, Dom Xaver, Banská 529/28

7. októbra - streda

08.30 Bezpečnostná rada SR

Bratislava, Úrad vlády SR, Námestie slobody 1

7. októbra - streda

09.00 61. schôdza Národnej rady SR

Bratislava, NR SR, rokovacia sála, Námestie Alexandra Dubčeka č. 1

7. októbra - streda

09.00 Zodpovedné informovanie o samovraždách a pokusoch o ukončenie života - školenie Ministerstva zdravotníctva SR

- predstavenie pripravovaného Manuálu pre mediálny tréning o informovaní o samovraždách

Bratislava, MZ SR, kongresová sála, Limbová 2

7. októbra - streda

09.30 Asociácia firemných nadácií: Kde sa končí konsolidácia a začína solidarita?

Téma: Ako sa menia postoje Slovákov k dvom percentám z dane - aj podľa toho, na ktorej strane názorového spektra stojíme. Alebo nie?

Diskutovať bude predsedníčka ASFIN Tatiana Švrčková riaditeľka Platformy rodín detí so zdravotným znevýhodnením Monika Fričová a spoluzakladateľka OZ Koľko Lásky Silvia Slobodová a ďalší

Bratislava, LAB cafe, Stará tržnica, Námestie SNP

7. októbra - streda

10.00 Slávnostné oceňovanie zamestnancov v sociálnych službách

Bytča, Sobášny palác

7. októbra - streda

10.00 100. výročie objavenia jaskyne Domica - podujatie Štátnej ochrany prírody SR a Správy slovenských jaskýň

Rožňava, radnica, Námestie baníkov 32

7. októbra - streda

13.00 Začatie výstavby nového výrobného závodu spoločnosti Penetron v Medzilaborciach

13.00 h - Poklepanie základného kameňa

13.10 h - Predstavenie spoločnosti Penetron a príhovory hostí

Medzilaborce, areál budúceho závodu Penetron

7. októbra - streda

16.00 700 rokov obce Nemce - premietanie videonahrávky

Nemce, kultúrny dom

7. októbra - streda

17.00 Medzinárodný fotosalón maďarských fotografov - slávnostné otvorenie

Výstavu otvorí podpredseda Svetového združenia maďarských fotografov Tivadar Nagy a potrvá do 22. októbra

Dunajská Streda, gallery Nova, Ulica biskupa Kondého č. 10

7. októbra - streda

18.00 Beánia Univerzity Komenského v Bratislave

Spoločné podujatie všetkých trinástich fakúlt UK

Bratislava, Edison Park, Prievozská 18

7. októbra - streda

18.00 Marek Burcl: Už to nevidím, ale ešte to tam je - vernisáž

Výstava potrvá do 31. októbra

Bratislava, Station Contemporary Art Gallery, Gustáva Mallého 2

7. októbra - streda

18.00 Katka Vyskočilová: Farebné rapsódie - vernisáž

Výstava potrvá do 6. novembra

Senica, LM galéria súčasného umenia, Štefánikova č. 9

7. októbra - streda

18.00 Kvarteto Martinů 50leté - koncert

Košice, Východoslovenská galéria, Hlavná 27

7. októbra - streda

19.00 Basketbal - šou tímu Harlem Globetrotters

- turné k oslave 100. výročia

Bratislava, Gopass Aréna, Trnavská cesta 29

7. októbra - streda

19.00 Ceny SOZA za rok 2025 - slávnostné odovzdávanie

Ceny Slovenského ochranného zväzu autorského

Bratislava, Mestské divadlo P. O. Hviezdoslava, Laurinská č. 20

7. októbra - streda

19.00 Predvolebná diskusia kandidátov v Kežmarku

Téma: Rozvoj a smerovanie mesta

Kežmarok, hotel Hviezdoslav, Hlavné námestie č. 95/49

8. októbra - štvrtok

Program predsedníčky Žilinského samosprávneho kraja Eriky Jurinovej

08.00 h - Návšteva Strednej odbornej školy obchodu a služieb - rekonštrukcia so znížením energetickej náročnosti objektov školy – I. etapa

09.00 h - Návšteva praktického výcviku SOŠ obchodu a služieb, objekt Beskyd - prestavba a modernizácia objektu

Čadca, SOŠ obchodu a služieb, Ulica 17. novembra

10.00 h - Návšteva Kysuckej nemocnice s poliklinikou Čadca – rozsiahla rekonštrukcia oddelenia úrazovej chirurgie (traumatológia)

Čadca, Kysucká nemocnica s poliklinikou, Palárikova 2311

8. októbra - štvrtok

08.30 Equal Pay Day 2026 - konferencia

- organizuje občianske združenie Akčné ženy

Téma: Rovnosť v odmeňovaní a férovejší svet práce

Bratislava, Moyzesova sieň FiF UK, Vajanského nábrežie 12

8. októbra - štvrtok

09.00 61. schôdza Národnej rady SR

Bratislava, NR SR, rokovacia sála, Námestie Alexandra Dubčeka č. 1

8. októbra - štvrtok

09.00 Mestské zastupiteľstvo mesta Levoča

Levoča

8. októbra - štvrtok

09.00 Autosalón Autoshow (8. - 11. októbra)

Prehliadka osobných, úžitkových a nákladných automobilov, autopríslušenstva, servisnej a garážovej techniky

Nitra, agrokomplex Národné výstavisko

8. októbra - štvrtok

09.00 Slovenský finančný trh a inovácie 2026 - konferencia Národnej banky Slovenska

Téma: Aktuálny vývoj trhu kryptoaktív, budúcnosť digitálnych platieb a digitálneho eura a ako sociálne siete a finfluenceri menia finančné správanie

Viac informácií a program: https://short-url.cc/1zhjy

- z kapacitných a organizačných dôvodov bude vstup umožnený len vopred registrovaným účastníkom

Bratislava, ústredie NBS, Imricha Karvaša 1

8. októbra - štvrtok

09.00 Konferencia Národného centra pre digitálnu transformáciu vzdelávania pre školských digitálnych koordinátorov

Zvolen, ZŠ Námestie mládeže 587/17

8. októbra - štvrtok

09.30 Netradičný športový deň

Pezinok, Zámocký park

8. októbra - štvrtok

10.00 Festival Jána Roháča (8. - 10. októbra)

Prievidza, Regionálne kultúrne centrum, Záhradnícka 19

8. októbra - štvrtok

15.30 Hmyzia hodinka: Objavujeme, tvoríme, vymýšľame

Fascinujúci svet hmyzu - Čo všetko sa skrýva vo svete hmyzu? Koľko nôh má chrobák, prečo má motýľ krídla a ako by mohol vyzerať hmyz, ktorý ešte nikto nikdy neobjavil?

Skalica, Záhorské múzeum, Námestie slobody č. 13

8. októbra - štvrtok

16.00 Ján Ťapák: V tajomnom kvete - autorská a kurátorská prehliadka výstavy

Dolný Kubín, Oravská galéria, malá výstavná sieň

8. októbra - štvrtok

17.00 Mýty a fakty o schizofrénii: Duša pred objektívom - otvorenie výstavy

Bratislava, galéria Umelka, Dostojevského rad 2

8. októbra - štvrtok

17.00 Koexistencia - vernisáž

Výstava predstavuje fotografky a fotografa zo zoskupenia BASE pri ich prvej spoločnej prezentácii a potrvá do 27. októbra

Bratislava, Pistoriho palác, Štefánikova č. 25

8. októbra - štvrtok

17.00 Ľubomír Hajdučík a Jozef Sedlák: Farba viery - komentovaná prehliadka výstavy za účasti autorov

Poprad, Tatranská galéria, Hviezdoslavova 12

8. októbra - štvrtok

17.00 Umenie pre kúriu: M. A. Beňovský v umení - vernisáž

Vrbové, Kúria Mórica Beňovského, M. A. Beňovského 495

8. októbra - štvrtok

18.00 Medzi eufóriou a vyčerpaním: Bratislavská klubová scéna 90. rokov - vernisáž

- výstava mapuje vznik prvých klubov, nových hudobných žánrov a subkultúr po roku 1989

16.00 h - kurátorský výklad pre zástupcov médií

Bratislava, Stará radnica, Výstavná sieň, Primaciálne námestie 3

8. októbra - štvrtok

18.00 Sám na javisku - medzinárodný festival divadla jedného herca (8. - 11. októbra)

Trenčín, Klub Lúč, Družba Drama Studio, KD Opatová, Synagóga Trenčín

8. októbra - štvrtok

19.00 Sólo pre dva Steinwaye - koncert česko-rakúskeho Gugg Piano Dua

Žilina, Dom umenia Fatra, Dolný val č. 47

8. októbra - štvrtok

19.00 Shakespeare XX: hudobná hra s pesničkami - premiéra divadla Thália Színház

Réžia: Károly Rédli

Košice, divadlo Thália Színház, Mojmírova 1

8. októbra - štvrtok

20.00 CE ZA AR 2026 - galavečer odovzdávania Ceny Slovenskej komory architektov za architektúru

Bratislava, Stará tržnica

9. októbra - piatok

Biela noc Košice (9. - 11. októbra)

Košice

9. októbra - piatok

09.00 61. schôdza Národnej rady SR

Bratislava, NR SR, rokovacia sála, Námestie Alexandra Dubčeka č. 1

9. októbra - piatok

09.00 Konferencia Národného centra pre digitálnu transformáciu vzdelávania pre školských digitálnych koordinátorov

Košice, **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika**, Šrobárova č. 2

9. októbra - piatok

09.30 Otvorenie nového pneumologického oddelenia pre dlhodobo chorých a respiračnú rehabilitáciu vo Vyšných Hágoch

Vyšné Hágy, Národný ústav tuberkulózy, pľúcnych chorôb a hrudníkovej chirurgie

9. októbra - piatok

Dni mesta Vrbové (9. - 10. októbra)

10.00 - Historická konferencia o výročiach Mórica Beňovského a oceňovanie Beňovského glóbus 2026

Vrbové, Gymnázium J. B. Magina, aula, M. A. Beňovského 100

17.00 h - Beňovského glóbus 2026

- predstavenie Veľkej knihy o Vrbovom a jeho najslávnejšom rodákovi

Vrbové, Dom kultúry, SNP 292

9. októbra - piatok

10.00 Diskusia a prezentácia s odborníkmi na rozvoj cyklistickej infraštruktúry

Diskutovať budú architekt a pionier európskych flow trailov Darco Cazin a hlavný mozog za svetovým fenoménom Bike Republic Sölden Dominik Linser

Banská Bystrica

9. októbra - piatok

13.00 Otvorenie novovybudovanej časti Nemocnice Bardejov a zrekonštruovaných pracovísk v rámci Plánu obnovy a odolnosti

13.00 h - slávnostné otvorenie, privítanie hostí, príhovory, posvätenie priestorov a slávnostné prestrihnutie pásky

13.25 h - prehliadka novovybudovanej časti a zrekonštruovaných pracovísk

Bardejov, nemocnica, prístavba - časť D, pred pavilónom Hlavný monoblok

9. októbra - piatok

15.00 Exteriérová galéria moderného sochárskeho umenia - prezentácia

Banská Štiavnica, Lesnícke arborétum Kysihýbel

9. októbra - piatok

17.00 Dar rodičov svojim deťom. 100 rokov „starej“ školy - vernisáž

Výstava potrvá do decembra 2027

Bratislava, Múzeum školstva a pedagogiky, Charkovská 1, Devínska Nová Ves

9. októbra - piatok

17.00 Prah blízkosti - vernisáž

- fotografický pohľad na sakrálne priestory a každodenný život v Spišskom Štvrtku

Výstava potrvá do 29. novembra

Poprad, Tatranská galéria, Hviezdoslavova 12

9. októbra - piatok

18.00 Futbal za tých, ktorí chýbajú

Stretnutie pre mužov, ktorí zažili stratu dieťaťa počas tehotenstva alebo v období okolo pôrodu pri príležitosti Októbra – mesiaca povedomia o strate v tehotenstve a novorodeneckom období

Banská Bystrica, Katolícke gymnázium Štefana Moysesa, J. M. Hurbana 9

9. októbra - piatok

18.00 Radostina Doganova: Aj dnes stále prichádzam - vernisáž

Výstava potrvá do 27. novembra

Bratislava, Staromestská galéria Zichy, Ventúrska č. 9

9. októbra - piatok

18.00 Nové reality - vernisáž

Výstava diel študentstva Prípravného kurzu a Protoateliéru z Katedry fotografie a nových médií VŠVU v Bratislave. Súčasťou podujatia bude prezentácia tvorby ich pedagogického vedenia a predmetu Dokumentárnej fotografie

Výstava potrvá do 29. októbra

Bratislava, Pistoriho palác, Štefánikova č. 25

9. októbra - piatok

19.00 Koncert Dorota Nvotová

Spišská Stará Ves, Ramagu ateliér

9. októbra - piatok

19.00 Eszter Katona, Kati Csikmák: Vojcek - premiéra divadelnej inscenácie 1. ročníka magisterského stupňa VŠMU

Bratislava, divadlo Lab, Burkovňa, Ventúrska 3

9. októbra - piatok

19.00 Punkáreň: Uhol Dopadu + Fire Your Boss + Echomaniac - koncert

Žilina, KC Hoffmann, Národná č. 18

9. októbra - piatok

20.00 Elán a Kamaráti - koncert

Bratislava, Tipos Aréna - Zimný štadión Ondreja Nepelu

10. októbra - sobota

09.00 Dni španielskej kultúry v Košiciach (1. - 11. októbra)

Deň otvorených dverí na Gymnáziu Park mládeže

Košice, gymnázium, Park mládeže 5, sídlisko Mier

10. októbra - sobota

09.30 Otvorenie obnoveného parku v Malinove

Malinovo

10. októbra - sobota

10.00 Slávnostné otvorenie Pamätníka slobody slova vo Veľkej Mači

Pamätník venovaný Jánovi Kuciakovi a Martine Kušnírovej

14.00 h - otvorenie pre verejnosť

Veľká Mača, Pamätník slobody slova, Brezová 558

10. októbra - sobota

10.00 Dni mesta Vrbové (9. - 10. októbra)

Vrbové

10. októbra - sobota

10.00 Vojenská história zo sedla - prezentácia vojenskej histórie

- komentovaná prehliadka múzea

- varenie v poľnej kuchyni

- vojaci v dobových uniformách - prezentácia rôznych armád a období

- ukážky výstroja a výzbroje

Piešťany, Múzeum vojenského jazdectva, Ostrov č. 450

10. októbra - sobota

10.10 Putovanie za históriou regiónu Vysoké Tatry - Dolný Smokovec

- história, pamiatky a zaujímavosti najznámejších tatranských osád

Vysoké Tatry - Dolný Smokovec, drevený kostol

10. októbra - sobota

12.00 Bolerázsky kotel

15.00 h - Šarkaniáda

16.30 h - Vyhlásenie výsledkov

Boleráz, areál TJ Slavoj

10. októbra - sobota

13.00 Moment: Dotyk smrti - podujatie mobilného hospicu Most domov a fotografky Gabriely Teplickej (10. - 11. októbra)

13.00 h - otvorenie výstavy

15.30 h - komentovaná prehliadka s autorkou výstavy

16.00 h - diskusia o živote, zomieraní, smrti a smútení so zakladateľkou a lekárkou mobilného hospicu Most domov Zuzanou Hajster Vozárovou, riaditeľkou Zariadenia pre seniorov v Trnave Annou Menkynovou a sociológom a prognostikom Fedorom Gálom

18.00 h - benefičný koncert Martina Geišberga

Bratislava, koncertná sieň Klarisky, Farská 4

10. októbra - sobota

13.00 Odhalenie súsošia - Martin Navrátil: Súsošie olympijských víťazov

Súsošia odhalia olympijská šampiónka Petra Vlhová, olympijský medailista Jakub Grigar, predstavitelia mesta Liptovský Mikuláš, predstavitelia občianskeho združenia Park olympijských víťazov a autor súsošia akademický sochár Martin Navrátil

Liptovský Mikuláš, Park olympijských víťazov, Ulica 1. mája

10. októbra - sobota

17.20 Zberateľská výmena na zámku (10. - 11. októbra)

Prvý TCG event pre zberateľov na Slovensku

Pezinok, zámok Šimák

10. októbra - sobota

18.00 Kim Andre Arnesen: Magnifikat - koncert

Košice, Kostol sv. Antona Paduánskeho, Hlavná 81

10. októbra - sobota

19.30 Dan Bárta & Balzar Trio + KeJazz4 - koncert

Žilina, Nová synagóga, J. M. Hurbana č. 220/11

11. októbra - nedeľa

13.00 Moment: Dotyk smrti - podujatie mobilného hospicu Most domov a fotografky Gabriely Teplickej (10. - 11. októbra)

13.00 h - otvorenie výstavy

14.00 - workshop Múdrosť v okamihu smrti

Bratislava, koncertná sieň Klarisky, Farská 4

11. októbra - nedeľa

14.00 Výstava ovocia a zeleniny v Kunove

Senica, SD Kunov č. 64

11. októbra - nedeľa

14.30 Secesia v Bratislave - komentovaná prehliadka najkrajších secesných objektov v Starom Meste

Od Šafárikovho námestia cez, Grösslingovú ulicu, Modrý kostolík, Štúrovu ulicu až po Hlavné námestie

Sprevádza Ingrid Desdevides

Bratislava, Šafárikove námestie, v parčíku pri Kačacej fontáne

11. októbra - nedeľa

16.00 Súdené ohňom: Mágia, kliatby a iné hrôzy - zážitkové historické predstavenie na Smolenickom zámku

Smolenice, zámok

11. októbra - nedeľa

17.30 Saspens: Večer poézie - Mova. Jazyk. Hlas

- finálny večer poézie tohto roka v rámci programu Zrkadlá hlasov

Bratislava, Pistoriho palác, Štefánikova č. 25

lt

Autor: LT

Začína sa očkovacia sezóna

2. 10. 2026, 17:38, Relácia: **Správy RTVS z regiónov**, Stanica: **STVR 24**, Vydavateľ: **Slovenská televízia a rozhlas**, Sentiment: **Pozitívny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **Pavol Jarčuška**
AVE: **12393 EUR**

Začína sa očkovacia sezóna

Petronela Mahdalová, moderátorka

Chrípková sezóna sa oficiálne ešte nezačala, no niektoré mestá na Slovensku už otvorili svoje očkovacie centrá. Hoci si telo zdravého človeka po očkovaní vytvorí imunitu za pár dní, u seniorov alebo chronicky chorých ľudí to trvá o niečo dlhšie. Kedy je vhodný čas na očkovanie a ako inak si vybudovať imunitu priblíži infektológ **Pavol Jarčuška**.

Pavol Jarčuška, prednostka kliniky infektológie a cestov. medicíny, UNLP KE

Chrípková sezóna začína v neskorších jesenných mesiacoch. Ideálne pre šírenie vírusu je vlhko, teploty okolo tých päť, šesť stupňov a to bude za pár týždňov. My presne nevieme povedať, kedy toho bude najviac, ale dá sa to predpokladať, že tie vrcholy sú na konci jesene, potom po prázdninách, ktoré sú, pretože vtedy sa rodiny klastrujú, ktoré sú spojené s Vianocami, no a potom samozrejme nástupom detí do školy po prázdninách. Takisto na jar mávame relatívne veľa chrípky. Optimálne pre očkovanie je urobiť to očkovanie pred tým, ako sú prvé prípady, lebo to ochorenie sa môže začať šíriť. Tie matematické modely sú rôzne.

Petronela Mahdalová, moderátorka

Aký je ten ideálny čas na očkovanie? Môže sa stať, že niekto sa príde zaočkovať buď príliš skoro alebo príliš neskoro?

Pavol Jarčuška, prednostka kliniky infektológie a cestov. medicíny, UNLP KE

No príliš skoro, to by som nepovedal, pretože tá vakcína sa nemení a tie protilátky pretrvávajú. Ten dôvod každoročného očkovania je iný, a to je práve tá variabilita toho vírusu. Určite v čase vrcholu epidémie nie je vhodné sa očkovať alebo zaočkovať sa môžme, ale nie je to najvhodnejšie z toho dôvodu, že ten človek teoreticky už môže byť infikovaný a nevie o tom.

Petronela Mahdalová, moderátorka

Ako dlho možno trvá tomu telu, kým si po očkovaní vybuduje nejakú tú ochranu?

Pavol Jarčuška, prednostka kliniky infektológie a cestov. medicíny, UNLP KE

Záleží od toho, aký je ten imunitný systém toho človeka. Ja tuná chcem povzbudiť najmä seniorov. My máme a tých ľudí, ktorí majú chronické ochorenia. My máme taký pojem starnutie imunitného systému, ktorý ani medici niekedy nevedia vysvetliť. Hovorí sa tomu imunosenescencia a títo ľudia dlhšie tvoria tú protilátkovú odpoveď, ako dajme tomu tí mladí ľudia, ktorí ten imunitný systém majú v ďaleko lepšom stave. Priemerne za pár dní tie protilátky sú vytvorené v dostatočnej miere na to, aby človeka chránili, ale u staršieho človeka to môže byť kľudne desať až štrnásť dní.

Petronela Mahdalová, moderátorka

Vieme si povedať, prečo je možno dôležité, aby sa očkovali aj zdravotní pracovníci?

Pavol Jarčuška, prednostka kliniky infektológie a cestov. medicíny, UNLP KE

Dôvody sú dva. Ten prvý dôvod je ten, že ten zdravotnícky pracovník, ak prekonáva chrípku alebo v tých prvých štádiách, vtedy nemusí mať ešte príznaky, môže to ochorenie preniesť na pacienta. A ten druhý dôvod je ten, že zdravotníckych pracovníkov je málo. Ak nám naraz vypadne veľké množstvo zdravotníckych pracovníkov, môže to ohroziť chod jednotlivých oddelení a kliník.

Petronela Mahdalová, moderátorka

Čo by ste ľuďom odporučili urobiť teraz na začiatku alebo teda pred začiatkom chrípkovej sezóny?

Pavol Jarčuška, prednostka kliniky infektológie a cestov. medicíny, UNLP KE

No aby sme nehovorili len o očkovaní, treba systematicky pracovať na posilňovaní imunity, čiže dostatok pohybu na čerstvom vzduchu, primeraná strava. Ak niekto má rezervy v úprave telesnej hmotnosti, hladiny vitamínu D a tak ďalej, tak toto takisto treba ešte využiť. A samozrejme, ak ten človek sa rozhodne, že sa nechá proti chrípke zaočkovať, treba to urobiť čo najskôr.

Víkendový výber: Nechcú drieť len na hypotéku. Slovenský pár našetril 44-tisíc eur za pol roka, pracujú sezónne

2. 10. 2026, 18:25, Zdroj: sme.sk/kultura, Vydavateľ: **Petit Press, a.s.**, Autor: **Zuzana Kizáková**, Sentiment: **Pozitívny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **UPJŠ, Prírodovedecká fakulta UPJŠ**
Dosah: **501 886** GRP: **11,15** OTS: **0,11** AVE: **1702 EUR**

Víkendový výber: Nechcú drieť len na hypotéku. Slovenský pár našetril 44-tisíc eur za pol roka, pracujú sezónne

Pravidelná dávka víkendového čítania.

Dušana Švecová a Nicolas Rozenberg sa v roku 2022 vybrali na sezónnu prácu na Island. Pracovali manuálne, upratovali izby vo veľkom hoteli. Aj keď to bola makačka, Nicolas v rozhovore s kolegom Adamom Novosadom hovorí, že pracovať manuálne polovicu roka im vôbec neprekáža, pretože za sedem mesiacov dokázali spoločne našetriť 44-tisíc eur. Čo s nimi robia a ako vyzerá ich životný štýl, sa dozviete v rozhovore s nimi.

"Existuje jedna teória, ktorá pôvodne vznikla ako vtip, no medzi konšpirátormi sa uchytila. Veria, že vtáky sú v skutočnosti drony nasadené na sledovanie ľudí. Preto sedia na elektrických drôtoch, lebo sa tam nabíjajú," hovorí v rozhovore Samuel Kováčik. S projektom Vedátor ľudí vzdeláva a vyvracia desiatky konšpirácií, ktoré kolujú celým svetom.

Hoci chrípku mnohí stále podceňujú a zamieňajú si ju s obyčajným prechladnutím, ide o závažné vírusové ochorenie, ktoré dokáže poškodiť aj úplne zdravé pľúca. Reportérka Monika Moravčíková preto pripravila prehľad odpovedí na kľúčové otázky o nadchádzajúcej chrípkovej sezóne.

Prečítajte si aj recenziu na nový film Digger slávneho režiséra Alejandra Gonzáleza Iñárritua v hlavnej úlohe s Tomom Cruisom, rozhovor s hudobníčkou Andreou Bučko, s ocenenou vedkyňou Ivanou Šišolákovou, ktorá vyvíja senzory na skoré odhalenie otravy u domácich miláčikov, aj reportáž o rekonštrukcii jedinečnej garsónky.

Pol roka makajú, potom majú voľno: Našetrili sme 44-tisíc eur, manuálna práca nám nevadí

Nechceli ráno vstávať do práce, odsedieť si osem hodín v kancelárii a poobede zase ísť domov. Keď skončili strednú školu, povedali si, že sa vyhnú bežnému systému, v ktorom funguje takmer každý, a skúsia šťastie inde.

Dušana Švecová a Nicolas Rozenberg sa v roku 2022 vybrali na sezónnu prácu na Island. Pracovali manuálne, upratovali izby vo veľkom hoteli, ktorý počas letnej sezóny navštívia tisíce turistov.

Aj keď to bola makačka, Nicolas v rozhovore hovorí, že pracovať manuálne polovicu roka im vôbec neprekáža, pretože za sedem mesiacov dokázali spoločne našetriť 44-tisíc eur.

Nemíňali skoro žiadne peniaze, sústredili sa výlučne na to, kam plánujú po skončení sezóny cestovať.

O mesiac ich už opäť čaká cesta do Ázie po tom, čo si leto znovu odmakali na Islande.

Prečo veríme v chemtrails a v plochú Zem? Vedátor vysvetľuje, ako zlyhávame v boji s hoaxmi

Samuel Kováčik je teoretický fyzik, ktorý dlhodobo popularizuje vedu. S projektom Vedátor ľudí vzdeláva a vyvracia desiatky konšpirácií, ktoré kolujú celým svetom.

Hovorí, že nebezpečné sú najmä teórie o klimatickej kríze , ktoré ľudí mätú a zapríčiňujú chaos aj medzi samotnými konšpirátormi.

"Cieľom je zasiať do hláv ľudí zmätok. Jedného presvedčia, že za klimatickú krízu môžu sopky, druhého, že slnečná aktivita. Snažia sa spomaliť snahy o vytlačenie fosílnych palív – a to sa im evidentne darí," vysvetľuje fyzik.

Chrípka: Zaočkujú ma aj v lekárni? Preplatia mi vakcínu a môže sa stať, že sa mi neujde?

Chrípka vie výrazne zvýšiť aj riziko infarktu či cievnej mozgovej príhody a ohroziť ľudí s rôznymi chronickými ochoreniami, napríklad s astmou, obezitou alebo cukrovkou . Ročne v súvislosti s chrípkou zomrie v Európe 15 až 70-tisíc ľudí .

Denník SME pripravil prehľad odpovedí na kľúčové otázky o nadchádzajúcej chrípkovej sezóne a význame očkovania proti chrípke.

Taký tupý, drzý a starý ešte nebol. Tom Cruise už nemá v novej úlohe čas myslieť na krásu

Posledné roky dosť tvrdo pracuje na tom, aby stále vyzeral výborne a mlado, no tentoraz má na sebe protézu, aby vyzeral staršie. Vyžadovala si to od neho veľká filmová úloha, ktorú dostal v novom filme mexického režiséra Alejandra Gonzáleza Iñárritua nakrútenom v angličtine a v blízkej americkej budúcnosti.

Film sa volá Digger a to je aj meno postavy, ktorú v ňom Tom Cruise hrá. Je ropným magnátom, dalo by sa povedať v skratke. Popritom má pozíciu predĺženej ekonomickej ruky amerického prezidenta.

Má na starosti udržiavať neudržateľný systém, v ktorom si aj tí chudobnejší môžu dovoliť žiť pohodlne, mať lacný benzín a potraviny, používať domáce spotrebiče aj ChatGPT.

Sedem dní strachu po otrave psa ju priviedlo k rýchlejšej diagnóze. Vedkyňa Šišoláková vyvíja špeciálne senzory (rozhovor)

Vyvíja elektrochemické senzory, ktoré by mohli skrátiť čakanie na výsledky laboratórnych testov zo siedmich dní na zhruba dvadsať sekúnd. K výskumu vo veterinárnej oblasti prispela aj osobná skúsenosť. Keď sa otrávil jej pes , týždeň čakania sa premenil na „sedem dní strachu a trápenia“.

„Na jednej strane by naše senzory mohli urobiť liečbu cielenou, rýchlou, lacnou a jednoduchšou. Ale mohli by aj majiteľom eliminovať psychickú záťaž počas tých siedmich dní, lebo aj zvieratá sú členmi rodiny,“ hovorí fyzikálna chemička IVANA ŠIŠOLÁKOVÁ , ktorá pôsobí ako docentka na **Prírodovedeckej fakulte UPJŠ** v Košiciach.

Podobné senzory vyvíjala už počas pandémie COVID-19 . Svoje poznatky teraz preniesla do veterinárnej diagnostiky. Za svoju vedeckú prácu získala tento rok ocenenie L’Oréal–UNESCO Pre ženy vo vede. V rozhovore hovorí aj o tom, prečo podľa nej ľudia čoraz viac strácajú dôveru vo vedu a akú úlohu v tom zohrávajú sociálne siete.

Na Novej scéne sme sa s cenzúrou nestretli, no keď sa s ňou stretne kolega z brandže, postavím sa zaňho, hovorí Bučko

Na muzikáli ako žánri sa jej nepáčili pompézne gestá a neprirodzenosť spevákov pri hraní emócií, no hovorí, že od toho sa už ustupuje. Hudobníčka ANDREA BUČKO pôsobí ako dramaturgička a umelecká manažérka na Novej scéne a podieľala sa na muzikáloch Oliver!, Müller – Život na dva ťahy či najnovšom s názvom Matilda.

Do divadla prišla pred štyrmi rokmi ako nepopísaný papier – videla muzikály, ktoré sa jej páčili, a aj také, ktoré ju nenadchli. Keď zistila, koľko práce sa za nimi skrýva, našla si k nemu nový vzťah.

"Sú aj gýčové muzikály. Koniec koncov, aj Matilda je v niečom gýčová, no ten gýč má nadhľad a vtip. Ak ho tak človek vezme od prvého momentu, začne si ho užívať, lebo je tam zámerne. Aj s gýčom sa dá pracovať tak, aby slúžil umeniu," hovorí.

Ku každému ôsmemu prípadu rakoviny prispieva infekcia. Za väčšinu môže päť známych patogénov

U jedného človeka sa rakovina rozvinie, u iného nie. Zvyčajne sa na otázku, prečo je to tak, nedá zodpovedať úplne presne. Moderný výskum však dokazuje, že existuje niekoľko rizikových faktorov , ktoré pravdepodobnosť vzniku rôznych typov rakovín zvyšujú.

Či už je to vystavenie chemikáliám alebo UV žiareniu, alebo prevážia genetické faktory, zlá životospráva v podobe nevyváženej stravy a fyzickej nečinnosti alebo konzumácia alkoholu a fajčenie. K vzniku rakoviny však môžu prispievať aj rôzne infekcie.

Práve baktérie a vírusy, z ktorých mnohé nosíme v tele bez toho, aby sme o nich vedeli, majú ročne na svedomí viac ako dva milióny nových onkologických prípadov.

Podľa najnovších globálnych údajov publikovaných v časopise The Lancet Oncology sú infekčné patogény zodpovedné za 12 percent všetkých zachytených nádorových ochorení.

Za drvivú väčšinu prípadov rakoviny spojených s infekciou môže pritom päť kľúčových patogénov.

Garsónka ako skladačka. Kuchyňa je na kolieskach a stôl dovnútra dostali cez okno

V jednom momente je tu spálňa, inokedy jedáleň, pracovňa alebo miesto na párty. V tomto mikrobyte nič nemusí zostať a ani nezostáva na svojom mieste. Architekti z PURPURA.studio navrhli priestor tak, aby sa menil podľa toho, čo sa v ňom práve deje.

Do malého bytu mal prísť veľký stôl. Pre šesť ľudí. Lenže keď sa ho architekti pokúsili dostať dnu bežnou cestou, narazili na limity samotnej dispozície.

Chodba bola príliš úzka. Stôl preto napokon putoval do bytu cez okno.

Je to len malá vtipná príhoda, ale dobre vystihuje spôsob, akým architekti k návrhu pristúpili.

Nechceli z garsónky s rozlohou 32 m² urobiť priestor, kde má každá vec jedno presne určené miesto. Zaujímalo ich, či sa môže interiér meniť podľa toho, čo sa v ňom práve odohráva.

Čo uvariť cez víkend: toskánske kuracie prsia, tekvicový prívarok aj orechové rezy

Dni sa skracujú a doma začína byť príjemne útulne. Nič tak nepridá na domácej pohode ako dobré domáce jedlo pripravené počas pomalých víkendových dní. Vyberte si z receptov pre celú rodinu. Niektoré recepty zohrejú, iné potešia milovníkov sladkého.

Na začiatok sa hodí špenátová alebo paradajkovo-mrkvová polievka, ako hlavné jedlo môžete pripraviť tekvicový prívarok s hovädzím mäsom, toskánske kuracie prsia, šampiňóny v syrovom cestíčku alebo hokkaido v chrumkavom obale.

Ľahší tanier prinesie šalát s grilovanými broskyňami, sladký obed vybavíte jablkovo-tvarohovými knedličkami.

Autor: Zuzana Kizáková

MEDI NOVINY: zdravotníctvo zrozumiteľne pre pacienta - MEDI Noviny 03. 10. 2026 (AD)

2. 10. 2026, 20:03, Zdroj: **tvdoktor.sk**, Sentiment: **Pozitívny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika**
Dosah: **264** GRP: **0,01** OTS: **0,00** AVE: **77 EUR**

MEDI NOVINY: zdravotníctvo zrozumiteľne pre pacienta - MEDI Noviny 03. 10. 2026 (AD)

MEDI NOVINY: zdravotníctvo zrozumiteľne pre pacienta

Video · MEDI NOVINY: zdravotníctvo zrozumiteľne pre pacienta SEZÓNA 4 · EPIZÓDA 37

MEDI Noviny 03. 10. 2026 (AD)

Dobrý deň, vítam vás pri MEDI Novinách z nového štúdia TV Doktor. Dnes začneme tragédiou na škole v Staškove. Pripomenieme, kde hľadať psychologickú pomoc a ako o podobných udalostiach hovoriť s deťmi. Upozorníme aj na konkrétnu šaržu balenej vody, ktorú úrady odporúčajú nepiť. Pozrieme sa na pripravované zmeny v onkologickom skríningu, výsledky liečby detskej leukémie aj prípravu na chrípkovú sezónu. Chýbať nebude pravidelný odborný komentár profesora Róberta Babeľu.

02.10.2026

MEDI Noviny 03. 10. 2026 (AD)

Pri útoku nožom na základnej škole v Staškove v okrese Čadca zomrela v utorok 29. septembra 61-ročná učiteľka. Zranenú žiačku previezli do nemocnice v kritickom stave. Zranenia utrpela aj 44-ročná pedagogička. Nemocnica ešte v deň útoku informovala, že je stabilizovaná a mimo ohrozenia života. Podozrivým je 13-ročný žiak. Polícia vedie trestné stíhanie pre obzvlášť závažný zločin úkladnej vraždy. Psychologickú podporu ponúkajú Liga za duševné zdravie a občianske združenie IPčko. Obrátiť sa na ne môžu ľudia, ktorí prechádzajú náročným obdobím a situáciu nedokážu zvládnuť sami. IPčko je pripravené pomôcť aj tým, ktorí vo svojom okolí zaznamenali hrozby násilím alebo sami pociťujú frustráciu a hnev. K dispozícii je aj jeho Krízový intervenčný tím. Ako o podobnej udalosti hovoriť s deťmi? Ministerstvo školstva odporúča pravdivo, ale primerane ich veku a na základe overených informácií. Menšie deti treba chrániť pred zbytočnými podrobnosťami. Rodičom odporúča zachovať pokoj, pýtať sa na pocity a potreby dieťaťa a predovšetkým počúvať. Ak dieťa hovoriť nechce, netreba ho nútiť. Malo by však vedieť, že sa môže kedykoľvek zdôveriť. Jeho pocity netreba zľahčovať. Pomôcť môže pohyb, hra alebo pomalé dýchanie. Rodičia a pedagógovia zároveň nemajú nahrádzať odbornú pomoc v činnostiach, na ktoré nemajú kvalifikáciu. Podporné materiály zverejnil rezort na svojom webe.

Tragédia otvorila aj otázku ochrany škôl, nemocníc a úradov. Asociácia kritickej infraštruktúry zdôrazňuje prevenciu, včasné rozpoznanie rizík a jasné postupy. Personál má vedieť, kto za čo zodpovedá a ako reagovať na hrozbu. Jeho pripravenosť treba pravidelne preverovať. Slovenská únia špeciálnych a inkluzívnych pedagógov žiada diskusiu o systémových zmenách a účinné nástroje na zvládanie závažného rizikového správania. Slovenská komora učiteľov upozorňuje na nedostatok odborných pracovníkov a dlhé čakacie doby v poradenských zariadeniach. Podporné tímy a centrá poradenstva a prevencie podľa nej potrebujú podmienky na dlhodobú prácu so žiakmi. Žiada aj lepšiu ochranu pedagógov, psychologické zázemie, dôstojné odmeňovanie a kvalitné pracovné podmienky. Ľuďom, ktorí potrebujú pomoc, pripomíname kontakty. Linka dôvery Nezábudka je dostupná na čísle 0800 800 566. Krízová linka pomoci IPčko má číslo 0800 500 333. Napísať možno aj na adresu poradna@ipcko.sk.

Úrad verejného zdravotníctva vyzýva spotrebiteľov, aby nepili jemne perlivú vodu Natura z konkrétnej šarže a vrátili ju do predajne. Ide o 500-mililitrové balenie, šaržu L61481/00:20, s dátumom minimálnej trvanlivosti 27. novembra 2026. Upozornenie sa týka iba tejto šarže. V pôvodne kontrolovanej fľaši namerali pH 14, ktoré indikuje prítomnosť žieraviny. Regionálne úrady našli v 6 prevádzkach 44 fliaš sledovanej šarže. Okamžite ich stiahli z trhu. Analýza pH v 6 odobratých vzorkách indikáciu prítomnosti žieraviny nezistila. Vyšetrenie ďalších vzoriek pokračuje. Čiastkové výsledky preto neznamenajú ukončenie preverovania. Pri zdravotných ťažkostiach po konzumácii tejto vody treba okamžite vyhľadať lekársku pomoc.

Ministerstvo zdravotníctva pripravuje novú vyhlášku pre organizovaný skríning onkologických ochorení. Týkať sa má rakoviny hrubého čreva a konečníka, krčka maternice, prsníka, pľúc a prostaty. Návrh má určiť podmienky zaradenia poistencov, druhy testov a vyšetrení aj intervaly medzi nimi. Stanoviť má tiež špecializáciu lekárov, typy pracovísk a spôsob pozývania poistencov zdravotnými poisťovňami. Upraví aj rozsah výkonov a diagnóz plne hradených z verejného zdravotného poistenia. Podľa ministerstva sú súčasné údaje zo skríningu iba čiastočné. Jeho účinnosť preto nemožno systematicky vyhodnocovať. Nové pravidlá majú priniesť ukazovatele na

hodnotenie jednotlivých programov aj včasného odhaľovania rakoviny prsníka. Rezort chce aktualizovať aj štandardné postupy podľa moderných medicínskych poznatkov. Vyhláška je zatiaľ v príprave, nové pravidlá ešte neplatia.

Slovenské deti sa zapojili do medzinárodnej klinickej štúdie liečby vysokorizikovej B-akútnej lymfoblastovej leukémie. Podľa Národného ústavu detských chorôb výsledky ukazujú možnosť lepšej kontroly ochorenia a obmedzenia závažných nežiaducich účinkov liečby. Na štúdii spolupracovali centrá z Austrálie a Európy. Zapojilo sa 131 slovenských detí, z toho 70 z ústavu. Spoluautorkou je prednostka Kliniky detskej hematológie a onkológie Alexandra Kolenová. Deti mali podľa nej prístup k rovnakej diagnostike, liečbe a sledovaniu ako pacienti vo veľkých európskych centrách. Nemuseli cestovať do zahraničia. Liečba zohľadňovala genetiku aj individuálnu reakciu organizmu. Podľa Kolenovej možno časť najtoxickejšej chemoterapie nahradiť cielenejšou imunoterapiou a zároveň lepšie kontrolovať ochorenie. Výsledky sa týkajú skúmanej formy leukémie, nie všetkých detských onkologických ochorení.

Žiadosť o úhradu liečby v Európskej únii nemožno automaticky odmietnuť len preto, že sa daná metóda na Slovensku nevykonáva. Upozorňuje na to verejný ochranca práv Róbert Dobrovodský. Poisťovne majú podľa neho rozhodovať odborne, objektívne a bez diskriminácie. Kľúčové je, či liečba patrí do rozsahu starostlivosti hradenej z verejného zdravotného poistenia. Pre liečbu mimo Európskej únie platia odlišné pravidlá. Asociácia zdravotných poisťovní upozorňuje na podmienku kategorizácie lieku. Podľa výkonnej riaditeľky Dajany Petríkovej nekategorizovaný liek nepatrí do štandardného rozsahu domácej úhrady. Ak liečba nespĺňa slovenské kritériá úhrady, poisťovňa podľa asociácie nemôže byť nútená schváliť ju v inom členskom štáte. Ombudsman nehovorí o automatickom preplatení každej liečby. Zdôrazňuje potrebu riadneho posúdenia žiadosti.

Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou udelil Dôvere predchádzajúci súhlas na nadobudnutie 100 % akcií a 100 % hlasovacích práv v zdravotnej poisťovni Union. Dôvera podala žiadosť s príslušnou dokumentáciou 7. augusta 2026. Úrad uviedol, že podrobne preskúmal všetky predložené podklady. Žiadosť podľa neho splnila zákonné podmienky na vydanie súhlasu. Čo toto oznámenie znamená? Potvrdzuje udelenie predchádzajúceho súhlasu úradu, nie dokončenie samotnej transakcie. Tieto kroky treba odlišovať. Z oznámenia preto nemožno vyvodzovať, že prevzatie poisťovne už prebehlo.

A teraz priestor pre odborný pohľad na aktuálne dianie v medicíne a zdravotníctve. Aj tento týždeň vám prinášame pravidelný komentár profesora Róberta Babeľu, exkluzívne pre TV Doktor.

Pokračujeme témou srdcovo-cievneho zdravia. V roku 2025 sa na tieto ochorenia liečilo viac ako 1 100 000 poistencov Všeobecnej zdravotnej poisťovne. Najčastejšie išlo o ľudí nad 65 rokov. Problémy však malo aj viac ako 500 000 ľudí v produktívnom veku a vyše 8 600 detí. Údaje teda nehovoria iba o senioroch. Zároveň ide o poistencov tejto poisťovne, nie o celkový počet pacientov na Slovensku. Medzi najčastejšie diagnózy patrili esenciálna hypertenzia, teda vysoký krvný tlak, chronická ischemická choroba srdca, hypertenzná choroba srdca, ateroskleróza a kŕčové žily dolných končatín. Oproti roku 2023 počet poistencov s týmito ochoreniami klesol približne o 1,4 %. Spotreba liekov však stúpla o 0,8 %. Vlani si pacienti vybrali viac ako 18 000 000 balení liekov predpísaných na tieto diagnózy. Pribudli aj operácie súvisiace so srdcovo-cievnymi ochoreniami. Ich počet vzrástol z 8 345 v roku 2023 na 8 658 v roku 2025. Poisťovňa pripomína význam prevencie. Podporuje osvetové kampane aj bezplatné merania na verejných podujatiach.

Na skoršie odhaľovanie rizík sa zameriava aj návrh Európskej komisie. Preventívne kontroly srdcovo-cievneho zdravia odporúča už od mladého veku. Ľudia mladší ako 35 rokov by podľa návrhu mali absolvovať aspoň 1 kontrolu. Zahŕňať má meranie krvného tlaku, cukru a cholesterolu v krvi. Vo veku od 35 do 64 rokov komisia navrhuje podrobnejšie vyšetrenia najmenej 1-krát za 5 rokov. Hodnotiť sa má aj životný štýl a ďalšie zdravotné riziká. Od 65 rokov by sa kontroly mali opakovať každé 3 až 5 rokov. Komisia chce týmto spôsobom zlepšiť prevenciu a včasné rozpoznanie rizikových faktorov v celej Únii. Srdcovo-cievne ochorenia sú podľa nej najčastejšou príčinou úmrtí v Európskej únii. Ročne im podľahne približne 1 700 000 ľudí a postihujú asi 62 000 000 obyvateľov. Zatiaľ ide o navrhované odporúčania, nie o zavedenie povinných prehliadok.

Srdcovo-cievne zdravie súvisí aj s témou, ktorá sa vracia každú jeseň. Lekári z viacerých odborných spoločností vyzývajú chronicky chorých pacientov na očkovanie proti chrípke. Infekcia môže zhoršiť pľúcne, metabolické aj srdcovo-cievne ochorenia. Prezident Slovenskej kardiologickej spoločnosti Milan Luknár upozorňuje, že chrípkový vírus môže napadnúť srdcový sval či stenu cievy. Prispievať môže aj k zvýšenej tvorbe krvných zrazenín. Prezidentka Slovenskej obezitologickej asociácie Ľubomíra Fábryová pripomína vyššie riziko nákazy a závažného priebehu u pacientov s obezitou. Diabetologička Adriana Ilavská upozorňuje, že chrípka ovplyvňuje aj metabolizmus. Zaočkovanosť chronicky chorých zostáva nízka. Podľa analytičky Inštitútu zdravotných analýz Petry Ištokovičovej je proti chrípke zaočkovaných približne 13 % týchto pacientov. Prezidentka Slovenskej epidemiologickej a vakcinologickej spoločnosti Zuzana Krištúfková nevylučuje vyšší počet ochorení než vlani. Ich klinický priebeh však podľa nej ukáže až sezóna. Odborníci pripomínajú, že očkovanie pomáha chrániť aj okolie pacienta.

Na sezónu 2026/2027 sa pripravujú aj dodávky vakcín. Ministerstvo zdravotníctva očakáva približne 315 000 dávok injekčných vakcín a 55 000 dávok nosových vakcín pre deti do 18 rokov. Úvodná dodávka už podľa rezortu dorazila. Pri injekčných vakcínach ide oproti predchádzajúcej sezóne o nárast približne o 8 %. Pri nosových o 25 %. Množstvo objednaných vakcín si určuje každá lekáreň samostatne. Podľa informácií držiteľov registrácie však majú byť dostupné aj pre lekárne, ktoré predobjednávku nepodali. Ministerstvo bude dostupnosť priebežne sledovať a komunikovať s držiteľmi registrácie, liekovým ústavom, distribútormi aj farmaceutmi. Očkovaciu sezónu otvorila aj Univerzitná nemocnica Louisa Pasteura v Košiciach. Pripomína, že chrípka môže u rizikových pacientov viesť k

závažným komplikáciám vrátane zápalu pľúc a potreby hospitalizácie. Očkovanie má podľa nemocnice význam aj pri obmedzovaní šírenia infekcie. Na 2 očkovacích miestach sa budú môcť zaočkovať zdravotnícki aj administratívni zamestnanci nemocnice, pracovníci partnerských zdravotníckych zariadení a medici Lekárskej fakulty **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika**. Projekt má pomôcť chrániť pacientov a obmedziť výpadky personálu. Začiatok očkovania vo vakcinačnom centre nemocnica stanovila na 1. októbra. Možné je aj spojené očkovanie proti chrípke a COVID-19. Záujemcom nemocnica odporúča kontaktovať všeobecného lekára alebo pediatra. Poradí im s výberom vakcíny aj vhodným termínom. Očkovanie je podľa nemocnice bezplatné a plne hradené zdravotnými poisťovňami.

Z Nitrianskeho kraja už prichádzajú údaje o raste chorobnosti. Regionálny úrad verejného zdravotníctva v Nitre za sledovaný týždeň evidoval 3 807 akútnych respiračných ochorení. Z toho bolo 647 prípadov chrípky a chrípke podobných ochorení. Chorobnosť na chrípku a chrípke podobné ochorenia vzrástla oproti predchádzajúcemu týždňu o 12,4 %. Najviac chorých bolo medzi deťmi do 5 rokov. Komplikácie zaznamenali u 111 ľudí. Zápaly prínosových dutín tvorili 49 % komplikácií, zápaly pľúc 12 % a zápaly stredného ucha 39 %. Uvedené podiely sa teda vzťahujú na zaznamenané komplikácie, nie na všetkých chorých. Pre zvýšenú chorobnosť prerušili vyučovanie v 1 základnej škole v okrese Nové Zámky.

Po návrate do školy sa môžu prejaviť aj dovtedy nerozpoznané problémy so zrakom. Takmer 37 % návštev očného lekára u detských poistencov Všeobecnej zdravotnej poisťovne vo veku od 3 do 18 rokov pripadá na jeseň. V roku 2025 patrili medzi najčastejšie diagnózy astigmatizmus, krátkozrakosť a ďalekozrakosť. Týkali sa takmer 58 000 detských poistencov. Najväčšiu skupinu tvorili žiaci základných škôl. Čo si môžu rodičia všimnúť? Podľa odborníčky Beáty Bušányovej na ťažkosti upozorňuje žmúrenie, približovanie textu k očiam, bolesti hlavy či únava očí. Riziko vzniku a zhoršovania krátkozrakosti súvisí s dlhodobou prácou na blízko a nedostatkom pobytu vonku na dennom svetle. Významnú úlohu má aj genetika. Odborníčka zdôrazňuje včasné odhalenie problému. Výrazná dioptrická chyba bez korekcie môže viesť k tupozrakosti. Základom liečby sú správne predpísané okuliare, v niektorých prípadoch kontaktné šošovky.

Nemocnica Poprad ukončila rekonštrukciu za viac ako 57 000 000 eur. Obnova zahŕňala hlavný monoblok, geriatriu, nové zdravotnícke vybavenie aj digitalizáciu patológie s podporou umelej inteligencie. Prestavba monobloku stála približne 42 300 000 eur a prebiehala za plnej prevádzky. Všetky zrekonštruované oddelenia, ambulancie aj ich zázemie už odovzdali do užívania. Na zdravotnícke vybavenie smerovalo 9 800 000 eur. Súčasťou je aj výmena 15-ročného prístroja SPECT/CT na oddelení nukleárnej medicíny. Rekonštrukcia geriatrie za 4 800 000 eur priniesla aj zníženie emisií skleníkových plynov o viac ako 30 %. Digitalizácia patológie má hodnotu približne 500 000 eur. Celú obnovu financovali z Plánu obnovy a odolnosti Slovenskej republiky. Do budúcnosti nemocnica plánuje zaradenie do 3. kategórie a zavedenie robotických operácií.

Nemocnica v Skalici rozširuje starostlivosť o pacientov s neuropsychiatrickými ochoreniami. Ich včasnej diagnostike a liečbe sa po novom venuje psychiatrická ambulancia, ktorá patrí pod neurologické oddelenie. Podľa primára Jakuba Sedláka ide o ochorenia, pri ktorých sa prelínajú neurologické a psychiatrické príznaky. Vyšetrenia sú určené pacientom s týmito prejavmi v súvislosti so známym neurologickým ochorením. Napríklad pri roztrúsenej skleróze, degeneratívnych ochoreniach nervového systému alebo po cievnej mozgovej príhode. Ambulancia sa venuje aj diagnostike a riešeniu neuropsychiatrických ťažkostí spojených s nežiaducimi účinkami psychofarmák. Nachádza sa na 2. poschodí v pavilóne biochémie a hematológie.

Zo slovenského trhu v roku 2025 stiahli 9 liekov. Vyplýva to z výročnej správy Štátneho ústavu pre kontrolu liečiv. Dôvody sa líšili. Išlo napríklad o výsledky mimo stanovených limitov pri obsahu účinnej látky, nečistôt alebo rozpúšťaní lieku. Aj o možnú mikrobiálnu kontamináciu či nesúlad so správnou výrobnou praxou. V 1 prípade balenie obsahovalo nesprávnu písomnú informáciu pre používateľa. Ústav prijal aj 2 707 hlásení o dodávkach liekov. Z nich sa 441 týkalo 1. uvedenia liekov na trh, 1 060 prerušenia dodávania, 290 jeho zrušenia a 916 obnovenia. Zo Slovenska vyviezli 15 042 balení liekov. Pomôcť mali zahraničným pobočkám prekryť nedostupnosť v iných štátoch. Držitelia registrácie podľa ústavu vo všetkých prípadoch garantovali dostupnosť pre slovenských pacientov.

Pri liekoch zostaneme. Úloha farmaceuta sa nekončí ich výdajom. Štátny ústav pre kontrolu liečiv pripomína aj poradenstvo pri liečbe, prevenciu a podporu zdravia. Medzinárodná farmaceutická federácia pri príležitosti Svetového dňa farmaceutov vyzvala na lepšie využívanie ich odbornosti. Reaguje na demografické zmeny, pribúdanie chronických neprenosných ochorení, digitalizáciu aj klimatické výzvy. Za dôležité považuje primeranú legislatívu, udržateľné financovanie a odmeňovanie farmaceutických služieb. Zdôrazňuje tiež zapojenie farmaceutov do zdravotných systémov a vzdelávanie zamerané na ich odborné kompetencie. Dôležité je podľa nej aj to, aby verejnosť poznala ich úlohu. Pre pacientov môže lepšie využitie farmaceutických služieb znamenať dostupnejšiu starostlivosť a vhodnejšie používanie liekov. Federácia v tom vidí aj možnosť posilniť zdravotné systémy.

Na záver správa z odbornej literatúry. V Bratislave slávnostne predstavili a pokrstili publikáciu Vrodené chyby srdca v dospelosti. Jej hlavnou autorkou je kardiologička profesorka Iveta Šimková. Kniha na takmer 300 stranách prináša komplexný prehľad tejto problematiky u dospelých pacientov. Venuje sa diagnostike, pľúcnej cirkulácii aj postupom pri konkrétnych diagnózach. Slúžiť má kardiológom, kardiochirurgom, internistom aj študentom medicíny. Dopĺňa domácu odbornú literatúru a je už dostupná v distribúcii.

To boli dnešné MEDI Noviny. Hovorili sme o pomoci po tragickej udalosti, bezpečnosti spotrebiteľov aj o možnostiach prevencie a liečby. Na záver ešte pripomeniem: ak prechádzate náročným obdobím, môžete sa obrátiť na Linku dôvery Nezábudka na čísle 0800 800 566 alebo na Krízovú linku pomoci IPčko na čísle 0800 500 333. Ďakujem za pozornosť. Prajem vám pokojný deň a veľa zdravia. Dovidenia.

MEDI NOVINY: zdravotníctvo zrozumiteľne pre pacienta

Ďalšie videá

Osobnosti Košíc a beh. Komu ani náhodou nehrozí a kto ašpiruje na maratón?

3. 10. 2026, 22:50, Zdroj: **eastmag.sk**, Autor: **Andrea Bercik**, Sentiment: **Pozitívny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **Pavol Mártonfi, UPJŠ, Botanická záhrada UPJŠ**
Dosah: **46** GRP: **0,00** OTS: **0,00** AVE: **35 EUR**

Osobnosti Košíc a beh. Komu ani náhodou nehrozí a kto ašpiruje na maratón?

3. októbra 2026

47 1 minute read

Šport nie je zákonite blízky každému. Známych Košičanov sme sa opýtali špeciálne na beh a na vzťah k maratónu.

„ Ja práve nie som športový typ a rozhodne nebehám. Maratón je však naša košická tradícia a sme radi, že ho máme, sme na to hrdí a obdivujem všetkých, ktorí sa na to dajú. Možno keby boli 1/20 maratóny, tak by som sa na to dal aj ja. (Smiech.) A povzbudzovanie mi ide, to patrí neodmysliteľne k tomu. “

Miro Džunko, spevák kapely Backwards

„ Priznám sa, že nie som veľký športovec. Ale predsa len vo mne niečo je, keďže som biológ a teda aj terénny botanik. Je mi teda blízka turistika, hoci skôr pracovná. Často sme museli prejsť kilometre v divej prírode a zbierali sme rastliny na výskum, a to nielen na Slovensku, ale aj v zahraničí. V rodine sme mali aj známeho hráča stolného tenisu, ešte v 60. rokoch, čiže nejaké gény by tam kdesi mali byť… Behať ma však neuvidíte, hoci maratón mám veľmi rád. A ako lokálpatriot aj chodievam povzbudzovať.”

Pavol Mártonfi, riaditeľ **Botanickej záhrady UPJŠ**

Prihláste sa do newslettra

Každý týždeň tipy na články, pozvánky na akcie a súťaže.

„ Ja šport milujem, potrebujem a ľúbim a inak si to vlastne ani neviem predstaviť. Mal som krátke obdobia bez neho, ale vždy som sa k nemu chytro vrátil, lebo mi to tak chýbalo, že som nevedel inak. Športujem teda veľa, chodievam si aj zabehať. Čo sa týka maratónu, všetkých maratóncov obdivujem a podporujem. Minulý rok som bol behať polmaratón. Tento rok nepôjdem, lebo som mal nejaké úrazy a nestihol som sa pripraviť. Mojím veľkým snom je však zabehnúť celý maratón. “

Lukáš Adamec, spevák

„ Čo sa týka športu, venujem sa horskej turistike a rýchlej aktívnej chôdzi, ale nebehávam. Maratón nepatrí medzi moje srdcovky, ale nevylučujem, že sa tak v budúcnosti nestane.”

Michala Hadušovská, riaditeľka Divadla Romathan

administrator

Vaša e-mailová adresa nebude zverejnená. Vyžadované polia sú označené *

Slovak

Autor: Andrea Bercik

Zdravotníci sa proti chrípke očkujú málo. Na Slovensku je ich zaočkovanosť len okolo 5 až 7 percent

4. 10. 2026, 8:30, Zdroj: **medicina.trend.sk**, Vydavateľ: **News and Media Holding a.s.**, Autor: **Eva Medzihorská**, Sentiment: **Ambivalentný**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **Pavol Jarčuška**
Dosah: **1 351** GRP: **0,03** OTS: **0,00** AVE: **182 EUR**

Zdravotníci sa proti chrípke očkujú málo. Na Slovensku je ich zaočkovanosť len okolo 5 až 7 percent

Pri nezaočkovaných zdravotníkov je riziko nákazy až 3,4-krát vyššie ako u očkovaných

Počas chrípkovej sezóny sú zvýšenému riziku nákazy vystavení aj zdravotnícki pracovníci. Podľa platformy Aliancia proti chrípke je u neočkovaných zdravotníkov riziko nákazy chrípkou 3,4-krát vyššie ako u očkovaných.

Očkovanie zdravotníkov pritom nechráni len samotný personál. Ak ochorejú, môžu chýbať v nemocniciach, kde je zdravotníkov dlhodobo nedostatok. „Očkovanie zdravotníckych pracovníkov má veľký význam, keďže najmä sestier je málo, a ak ochorejú, chýbajú nám pri lôžku pacienta," vysvetlil prednosta Univerzitnej nemocnice L. Pasteura Košice (UNLP) prof. MUDr. **Pavol Jarčuška**.

Chrípka zároveň môže výrazne skomplikovať zdravotný stav pacientov, ktorí sú imobilní alebo trpia viacerými závažnými ochoreniami. Podľa profesora P. Jarčušku môže mať v takýchto prípadoch infekcia aj vážne následky.

Aj preto Svetová zdravotnícka organizácia (WHO) odporúča stopercentnú zaočkovanosť zdravotníckych pracovníkov, ktorí sú v priamom kontakte s pacientmi. Európske údaje však ukazujú, že od tohto cieľa je realita výrazne vzdialená.

Podľa údajov Európskeho centra pre prevenciu a kontrolu chorôb (ECDC), ktoré boli zverejnené v roku 2024, dosahovala zaočkovanosť zdravotníkov v európskych krajinách počas sezóny 2020/2021 medián 52 percent. Išlo zároveň o najvyššiu hodnotu v sledovanom období. V ďalších sezónach však podiel zaočkovaných postupne klesal – na 28 percent v sezóne 2021/2022, 25 percent v sezóne 2022/2023 a 22,1 percenta v sezóne 2023/2024.

Očkovanie zdravotníkov v prvej línii podľa ECDC odporúčalo 29 krajín EÚ/EHP. Napriek tomu je ich zaočkovanosť v Európe od pandémie COVID-19 stále nižšia a výrazne zaostáva za odporúčaním WHO.

Zaočkovanosť zdravotníkov na Slovensku

Slovensko patrí medzi krajiny s najnižšou mierou zaočkovanosti zdravotníkov proti chrípke v Európskej únii. Presné údaje o zaočkovanosti zdravotníckeho personálu však na Slovensku chýbajú.

„Presné údaje o očkovaní zdravotníckych pracovníkov nemáme, nevieme ich získať, aj keď sme sa o to pokúšali. Situáciu len cielene sledujeme," uviedla prezidentka Slovenskej epidemiologickej a vakcinologickej spoločnosti (SEVS) prof. MUDr. Zuzana Krištúfková.

Podľa jej skúseností sa zaočkovanosť líši aj podľa typu pracoviska. Vyššia je medzi všeobecnými lekármi, ktorí prichádzajú s pacientmi s chrípkou do kontaktu už v prvej línii. Na nemocničných oddeleniach, kde sa zdravotníci stretávajú najmä s komplikáciami ochorenia, je podľa nej záujem o očkovanie nižší.

„Lekári prvého kontaktu, všeobecní lekári sú viac zaočkovaní proti chrípke, pretože tú chrípku vidia v tej prvej línii. Menej sú očkovaní už lekári na oddeleniach, kde prídu až komplikácie chrípky, kde bude infarkt alebo podobne," vysvetlila prezidentka SEVS Zuzana Krištúfková.

Podľa zistení SEVS z jednotlivých nemocníc sa zaočkovanosť zdravotníkov pohybuje približne od piatich do siedmich percent. Ide však o odhad, keďže presné údaje za celé Slovensko nie sú k dispozícii. „V nemocniciach to odhadujeme na približne päť až sedem percent očkovaných. Myslím si však, že v radoch všeobecných lekárov to bude viac," doplnila profesorka Z. Krištúfková.

Jedným z dôvodov nízkej zaočkovanosti zdravotníkov proti chrípke na Slovensku môže byť aj dobrovoľný prístup k očkovaniu. Na rozdiel od niektorých iných očkovaní totiž vakcinácia proti chrípke nie je pre zdravotníkov všeobecne povinná.

Dobrovoľné a povinné očkovanie zdravotníkov

Dobrovoľný prístup k očkovaniu zdravotníckych pracovníkov proti chrípke uplatňuje podľa najnovšej celoeurópskej štúdie väčšina európskych krajín. Patrí medzi ne aj Česká republika, Rakúsko, Nemecko, Dánsko, Španielsko, Írsko či Holandsko.

V niektorých krajinách zároveň platia prísnejšie pravidlá pre zdravotníkov, ktorí pracujú s pacientmi s vysokým rizikom závažného priebehu chrípky. Nemusia pritom znamenať plošnú povinnosť očkovania pre všetkých zdravotníckych pracovníkov. Podmienky sa môžu líšiť aj podľa typu pracoviska alebo pacientov, o ktorých sa personál stará.

Špecifický prístup má napríklad Fínsko. Zamestnávateľ v zdravotníctve tam môže požadovať očkovanie od celého personálu, ktorý pracuje s vysoko rizikovými a imunitne oslabenými pacientmi. Prísnejšie pravidlá môžu zavádzať aj jednotlivé nemocničné siete v Spojenom kráľovstve a USA.

Na Slovensku by však podľa profesorky Zuzany Krištúfkovej povinné očkovanie zdravotníkov proti chrípke nebolo možné. Aj bez tejto všeobecnej plošnej povinnosti však existujú možnosti, ako zaočkovanosť zdravotníkov na Slovensku zvýšiť. Jednou z nich je zlepšenie dostupnosti očkovania priamo na pracovisku alebo v jeho blízkosti. Práve na jednoduchší prístup k vakcinácii sa zameriavajú aj nové pilotné projekty.

Pilotné očkovania pre zamestnancov nemocníc a študentov medicíny

Jedným zo spôsobov, ako zjednodušiť prístup zdravotníkov k očkovaniu proti chrípke, sú pilotné projekty priamo na pracoviskách. Univerzitná nemocnica L. Pasteura Košice (UNLP) na začiatku tohtoročnej chrípkovej sezóny predstavila projekt očkovania svojich

zdravotníckych pracovníkov.

Zamestnanci sa môžu na očkovanie objednať online a vybrať si konkrétny termín. Nemocnica chce týmto spôsobom zjednodušiť organizáciu vakcinácie a obmedziť zbytočné čakanie. „Prostredníctvom online rezervačného systému si bude môcť zamestnanec vybrať aj konkrétny čas zaočkovania v stanovenom termíne, aby vakcinácia personálu prebiehala plynule bez zbytočných organizačných prekážok," priblížil námestník Úseku LPS pre chirurgické odbory UNLP MUDr. Tomáš Gajdzik.

Podobný cieľ má aj pilotný projekt pre študentov zdravotníckych vysokých škôl, ktorý túto chrípkovú sezónu pripravila platforma Aliancia proti chrípke. Počas októbra a novembra sa budú môcť zaočkovať v meste, kde študujú, bez potreby cestovať za svojím všeobecným lekárom do mesta svojho trvalého bydliska.

Do projektu sa zapojili vybrané ambulancie v Bratislave, Žiline, Trenčíne, Banskej Bystrici, Košiciach a Martine. Študenti môžu využiť očkovanie aj v prípade, že nie sú pacientmi konkrétneho všeobecného lekára. Všetky tri zdravotné poisťovne umožnili všeobecným lekárom očkovať nekapitovaných poistencov. Projekt vzniká v spolupráci s online objednávacím systémom PRIXI a študentskými spolkami. Kapacity jednotlivých ambulancií však môžu byť obmedzené.

Ak nechcete, aby vám ušli dôležité správy a analýzy, prihláste sa na náš týždenný newsletter.

Autor: Eva Medzihorská